

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

**ΤΜΗΜΑ
ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ**

**ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΠΟΛΥΕΤΩΝ
ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΟ 2018**

ΙΟΥΛΙΟΣ 2019

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΠΟΛΥΕΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΟ 2018

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

1. Περίληψη
2. Εισαγωγή
3. Υλοποίηση Πολυετών Σχεδίων Ελέγχου
  - 3.1. Επίσημοι έλεγχοι σε επιχειρήσεις τροφίμων
  - 3.2. Εθνικά Προγράμματα Δειγματοληψίας
  - 3.3. Έλεγχος Εισαγόμενων Τροφίμων από Τρίτες Χώρες
  - 3.4. Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για Τρόφιμα και Ζωοτροφές (RASFF)
4. Συνολική συμμόρφωση από Υπεύθυνους Επιχειρήσεων Τροφίμων
5. Ανάλυση της μη συμμόρφωσης
  - 5.1. Επίσημοι έλεγχοι σε επιχειρήσεις τροφίμων
  - 5.2. Εφαρμογή Εθνικών Προγραμμάτων Δειγματοληψίας Τροφίμων
  - 5.3. Έλεγχος εισαγόμενων τροφίμων από τρίτες χώρες
6. Φύση των κινδύνων που προέρχονται από τις μη συμμορφούμενες περιπτώσεις
7. Ουσιαστικά αίτια των μη συμμορφώσεων
  - 7.1. Έλλειψη πληροφόρησης επιχειρηματιών τροφίμων
  - 7.2. Δυσχέριες στην εκπαίδευση των χειριστών τροφίμων
  - 7.3. Οικονομικό κόστος για τους επιχειρηματίες
8. Εσωτερικοί Έλεγχοι
9. Ενέργειες για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας
  - 9.1. Ενέργειες κατά των επιχειρηματιών
  - 9.2. Ενέργειες για τη διασφάλιση της καταλληλότητας και της αποτελεσματικότητας των επίσημων ελέγχων από τις αρμόδιες αρχές
  - 9.3. Εκδόσεις Υγειονομικών Υπηρεσιών για βοήθεια των επιχειρηματιών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα (Α) - Ετήσια Έκθεση Εσωτερικού Ελέγχου

ΠΙΝΑΚΕΣ

- Πίνακας 1
- Πίνακας 2
- Πίνακας 3
- Πίνακας 4
- Πίνακας 5
- Πίνακας 6
- Πίνακας 7

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ετήσια Έκθεση Υγειονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας για την Εφαρμογή των Πολυετών Εθνικών Σχεδίων Ελέγχου για το 2018

Οι Υγειονομικές Υπηρεσίες (Υ.Υ.) του Υπουργείου Υγείας είναι η κύρια αρμόδια αρχή, υπεύθυνη για τους επίσημους ελέγχους όσον αφορά γενικά την υγιεινή των τροφίμων, τη σήμανση τροφίμων, τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα, τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων, τους ελέγχους στο στάδιο εισαγωγής προϊόντων φυτικής και μη ζωικής προέλευσης. Πρόσθετα, είναι η αρμόδια αρχή για τους ελέγχους για όλα τα είδη τροφίμων στο στάδιο λιανικής πώλησης, εκτός του φρέσκου κρέατος. Επίσης, είναι υπεύθυνη για τους ελέγχους σε τρόφιμα ζωικής προέλευσης όσον αφορά το μέλι και τα παγωτά. Τα Κεντρικά Γραφεία της Υ.Υ. επιβλέπουν τις δραστηριότητες των 5 Επαρχιακών Γραφείων και συντονίζουν τις δραστηριότητες των 10 συνεργαζόμενων Δήμων. Ο εκάστοτε Προϊστάμενος Υ.Υ. αποτελεί το εθνικό σημείο επαφής για RASFF, FOOD FRAUD και INFOSAN.

1.1 Συνολική Αποτελεσματικότητα Επίσημων Ελέγχων

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των επίσημων ελέγχων σε επιχειρήσεις τροφίμων κατά το 2018, επί συνόλου 13247 επιχειρήσεων τροφίμων, οι 170 και με βαθμολογία 130-120 κατηγοριοποιήθηκαν ως επιχειρήσεις τροφίμων πολύ ψηλού κινδύνου, οι 1843 και με βαθμολογία 119-88 ως επιχειρήσεις τροφίμων ψηλού κινδύνου, 4725 και βαθμολογία 87-67 ως επιχειρήσεις μέτριου κινδύνου και 6509 και βαθμολογία 66-0 ως επιχειρήσεις τροφίμων χαμηλού κινδύνου.

Ειδικότερα, επί συνόλου 170 επιχειρήσεων τροφίμων πολύ ψηλού κινδύνου, 27 επιθεωρήθηκαν (4) φορές, 24 (3) φορές, 98 (2) φορές, 18 (1) φορά και (3) δεν έχουν επιθεωρηθεί καθόλου. Επί συνόλου 1843 επιχειρήσεων τροφίμων ψηλού κινδύνου, 145 επιθεωρήθηκαν (4) φορές, 763 (3) φορές, 519 (2) φορές, 352 (1) φορά και 64 δεν επιθεωρήθηκαν καθόλου. Επί συνόλου 4725 επιχειρήσεων τροφίμων μέτριου κινδύνου, 158 επιθεωρήθηκαν (4) φορές, 667 (3) φορές, 2933 (2) φορές, 804 (1) φορά και 163 επιχειρήσεις τροφίμων δεν επιθεωρήθηκαν καθόλου. Επί συνόλου 6509 επιχειρήσεων τροφίμων χαμηλού κινδύνου, 56 επιθεωρήθηκαν (4) φορές, 255 (3) φορές, 1967 (2) φορές, 3902 (1) φορά και 329 επιχειρήσεις τροφίμων δεν επιθεωρήθηκαν καθόλου.

Επί συνόλου 13247 επιχειρήσεων τροφίμων, 386 επιθεωρήθηκαν (4) φορές, 1709 (3) φορές, 5517 (2) φορές, 5076 (1) φορά και 559 δεν επιθεωρήθηκαν καθόλου. Για όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων τροφίμων το 2018 διενεργήθηκαν 22781 επίσημοι έλεγχοι.

1.2 Βασικά Δεδομένα των Επίσημων Ελέγχων

Από το 2016 έχει ετοιμαστεί αναθεωρημένος Κώδικας Πρακτικής για την διεξαγωγή των Επίσημων Ελέγχων σε Επιχειρήσεις Τροφίμων (Τ-Κ-003/3), προς αντικατάσταση του Κώδικα Πρακτικής (Τ-Κ-003/2). Στον Κώδικα Πρακτικής περιλαμβάνονται κατευθυντήριες οδηγίες για την ορθή άσκηση των επίσημων ελέγχων, με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 882/2004. Επίσης, έχει ετοιμαστεί ξεχωριστός Κώδικας Πρακτικής για την Κατηγοριοποίηση των Επιχειρήσεων Τροφίμων με βάση την Επικινδυνότητα και τον Καθορισμό Συχνότητας Επίσημων Ελέγχων (Τ-Κ010ν1). Τα δυο εγχειρίδια έχουν διαβιβαστεί σε όλο το προσωπικό, με οδηγίες για άμεση και πιστή εφαρμογή τους.

Έτσι, σύμφωνα με τους νέους Κώδικες Πρακτικής οι επιχειρήσεις τροφίμων ταξινομήθηκαν σε τέσσερις κατηγορίες βάσει της επικινδυνότητάς τους, ως ακολούθως:

Βαθμοί	Κατηγορία	Ταξινόμηση επιχειρήσεων βάσει επικινδυνότητας	Συχνότητα ελέγχου ανά έτος
130-120	4	πολύ υψηλή	4 φορές
119-88	3	ψηλή	3 φορές
87-67	2	μέτρια	2 φορές
66-0	1	χαμηλή	1 φορά

1.3 Ανάλυση της Μη Συμμόρφωσης

Το 2018, επί συνόλου 13247 επιχειρήσεων τροφίμων έχουν διενεργηθεί πέραν των 22781 επίσημων ελέγχων, σύμφωνα με τα ευρήματα των επίσημων ελέγχων διαπιστωθεί 47 περιπτώσεις, μη συμμορφούμενες με τη νομοθεσία, ως ακολούθως:

Προαπαιτούμενα	30
Εφαρμογή αρχών HACCP	0
Υλικά και αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα	0
Πρώτες ύλες	0
Τελικά προϊόντα	2
Ιχνηλασιμότητα	0
Σήμανση	15
Σύνολο	47

Διευκρινίζεται δε ότι, στις ετήσιες εκθέσεις που προηγήθηκαν η αναφορά σε μη συμμορφώσεις σήμαινε το συνολικό αριθμό των ευρημάτων των επίσημων ελέγχων όπως καταγράφονταν στα δελτία επιθεωρήσεων και σε καμία

περίπτωση δεν αφορούσαν μη συμμορφώσεις που οδήγησαν απαραίτητα στη λήψη μέτρων επιβολής, καθώς στην συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων αυτών μετά την παρέμβαση της Υπηρεσίας και την έκδοση γραπτών γνωστοποιήσεων (δελτία επιθεωρήσεων) στους υπεύθυνους των επιχειρήσεων τροφίμων, τελικά συμμορφώνονταν με τις παρατηρήσεις της και ως εκ τούτου δεν κρίθηκε αναγκαία η λήψη οποιωνδήποτε μέτρων επιβολής.

1.4 Μέτρα Επιβολής: Ενέργειες που Έγιναν σε Περίπτωση Μη Συμμόρφωσης (πίνακας 6)

α) Στα πλαίσια διεξαγωγής των επίσημων ελέγχων έχουν επιδοθεί συνολικά (1445) γραπτές γνωστοποιήσεις προς τους υπεύθυνους επιχειρήσεων τροφίμων, με τις οποίες εκλήθησαν εντός τακτής προθεσμίας να συμμορφωθούν με συγκεκριμένες πρόνοιες της νομοθεσίας για τα τρόφιμα.

Διευκρινίζεται δε ότι, για την συντριπτική πλειοψηφία των πιο πάνω περιπτώσεων μη συμμορφούμενων με την νομοθεσία για τις οποίες απεστάλησαν γραπτές γνωστοποιήσεις, μετά την παρέμβαση της Υπηρεσίας τελικά υπήρξε συμμόρφωση με τις παρατηρήσεις της και έτσι δεν κρίθηκε αναγκαία η λήψη περισσότερο δραστικών μέτρων επιβολής, περαιτέρω:

β) Σε (0) περιπτώσεις δόθηκαν γραπτές οδηγίες για απόσυρση / ανάκληση μη ασφαλών προϊόντων.

γ) Έχουν δοθεί (0) γραπτές οδηγίες για διόρθωση σήμανσης ή αλλαγής χρήσης προϊόντων, των οποίων η ποιότητα ήταν υποβαθμισμένη.

δ) Υπήρξαν (28) περιπτώσεις καταστροφής τροφίμων λόγω ακαταλληλότητας τους για ανθρώπινη κατανάλωση.

ε) Πραγματοποιήθηκε αναστολή της λειτουργίας (0) επιχειρήσεων τροφίμων, επειδή διαπιστώθηκαν σοβαρές παραβάσεις των προνοιών της νομοθεσίας για τα τρόφιμα που έθεταν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία.

στ) Σε (112) περιπτώσεις υποβλήθηκε εισήγηση για επιβολή διοικητικού πρόστιμου και σε (6) περιπτώσεις υποβλήθηκε εισήγηση για λήψη δικαστικών μέτρων.

ζ) Από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες έχουν γίνει (12) ανακοινώσεις στα Μ.Μ.Ε. και αφορούσαν μη ασφαλή τρόφιμα για σκοπούς ενημέρωσης των καταναλωτών.

η) Επιπρόσθετα έχουν γίνει (8) ανακοινώσεις στα Μ.Μ.Ε. από τους επιχειρηματία/ες τροφίμων, υποχρέωση που προκύπτει από τον Κοινοτικό κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 178/2002.

1.5 Εθνικό Σύστημα Εσωτερικών Ελέγχων

Μέσα στα πλαίσια εφαρμογής του άρθρου 4.6 του κανονισμού (ΕΚ) αρ. 882/2004, ο Τομέας Εσωτερικού Ελέγχου πραγματοποίησε εσωτερικούς και εποπτικούς ελέγχους το 2018, με βάση τη νομική υποχρέωση που προκύπτει από την πιο πάνω νομοθεσία.

Κατά το 2018, πραγματοποιήθηκαν 15 συνολικά εσωτερικοί και εποπτικοί έλεγχοι, από τους οποίους οι 6 ήταν σε επαρχιακό επίπεδο και οι 9 σε τοπικό επίπεδο.

Οι προγραμματισμένοι εσωτερικοί έλεγχοι σε επαρχιακό επίπεδο, κάλυψαν τους πιο κάτω τομείς των επίσημων ελέγχων που διενεργούνται από τους Υγειονομικούς Λειτουργούς/ Επιθεωρητές :

1. Επίσημοι έλεγχοι σε εγκαταστάσεις επιχειρήσεων τροφίμων
2. Εφαρμογή Εθνικών προγραμμάτων δειγματοληψίας τροφίμων
3. Έλεγχος εισαγομένων τροφίμων
4. Παρακολούθηση του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές (RASFF)
5. Μέτρα επιβολής
6. Παράπονα καταναλωτών
7. Επιμόρφωση προσωπικού

1.6 Πηγές

Οι οικονομικοί πόροι για την διεξαγωγή των επίσημων ελέγχων και των εθνικών προγραμμάτων δειγματοληψιών καλύπτονται εξ ολοκλήρου από το κρατικό προϋπολογισμό. Με βάση τα εθνικά προγράμματα δειγματοληψίας που έχουν καταρτιστεί, για το 2018, σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους, έχουν ληφθεί συνολικά, μετά από επίσημες δειγματοληψίες στα πλαίσια των εθνικών προγραμμάτων ελέγχου, 3934 δείγματα τροφίμων από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και των συνεργαζόμενων Δήμων, τα οποία έχουν υποβληθεί στο Γενικό Χημείο του Κράτους για εργαστηριακό έλεγχο. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των αναλύσεων, από τα 3934 δείγματα, 3820 ήταν συμμορφούμενα και 114 ήταν μη συμμορφούμενα.

1.7 Ενέργειες που Έγιναν για Βελτίωση της Αποτελεσματικότητας των Αρμόδιων Αρχών

Με σκοπό τη διασφάλιση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας των επίσημων ελέγχων έγιναν οι πιο κάτω ενέργειες.

- α) Εκπαίδευση του προσωπικού για τις μεθόδους και τεχνικές της άσκησης των επίσημων ελέγχων.
- β) Παροχή όλων των αναγκαίων μέσων προς το προσωπικό που ασκεί επίσημους ελέγχους.
- γ) Το προσωπικό έχει πρόσβαση σε διαπιστευμένο επίσημο χημείο που είναι το Γενικό Χημείο του Κράτους.
- δ) Βάσει της εθνικής νομοθεσίας τα μέλη του προσωπικού που ασκούν επίσημους ελέγχους έχουν εξουσία εισόδου και άσκηση επίσημων ελέγχων σε όλες τις επιχειρήσεις τροφίμων.

ε) Από το 2010 οι Υγειονομικές Υπηρεσίες εφαρμόζουν μετά από σχετική πιστοποίηση Σύστημα Διαχείρισης της Ποιότητας με τις απαιτήσεις του διεθνούς προτύπου ISO 9001:2008, το οποίο εκτός των άλλων προβλέπει την τυποποίηση όλων των διαδικασιών και εντύπων που χρησιμοποιούνται κατά τη διεξαγωγή επίσημων ελέγχων ούτως ώστε να διασφαλίζεται η ομοιομορφία των ελέγχων στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

ζ) Αξιοποίηση των ευρημάτων του Εσωτερικού Ελέγχου για σκοπούς καλύτερης οργάνωσης και άσκησης των επίσημων ελέγχων.

Ετήσια Έκθεση Υγειονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας για την Εφαρμογή των Πολυετών Εθνικών Σχεδίων Ελέγχου για το 2018

2. Εισαγωγή

Η έκθεση αυτή έχει καταρτισθεί σύμφωνα με το άρθρο 44(1) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004. Τα πολυετή Εθνικά Σχέδια Ελέγχου, ετοιμάστηκαν, από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες, με βάση το άρθρο 41 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 882/2004, και τέθηκαν για πρώτη φορά σε εφαρμογή την 01/01/2007 και έκτοτε συνεχίζονται αδιάλειπτα, κατόπιν βέβαια των απαιτήτων αναθεωρήσεων ή και αναβαθμίσεων.

Οι επίσημοι έλεγχοι που διενεργήθηκαν με σκοπό την εφαρμογή των σχεδίων ελέγχου κάλυψαν όλη την τροφική αλυσίδα. Οι έλεγχοι αυτοί αφορούσαν τρόφιμα μη ζωικής προέλευσης, μετά την πρωτογενή παραγωγή, μέχρι τη λιανική πώληση καθώς και τρόφιμα ζωικής προέλευσης στο στάδιο της λιανικής πώλησης. Πέραν τούτου οι Υγειονομικές Υπηρεσίες προέβησαν σε ελέγχους σε επιχειρήσεις παγωτού και μελιού από το στάδιο της παραγωγής μέχρι το στάδιο της λιανικής πώλησης.

Με βάση τα ευρήματα των ελέγχων που διενεργήθηκαν τόσο από λειτουργούς του γραφείου του Προϊστάμενου Υγειονομικών Υπηρεσιών όσο και από τον Τομέα Εσωτερικού Ελέγχου έχει διαπιστωθεί ότι, σε σύγκριση με το 2018, λόγω της συνεχούς εκπαίδευσης του προσωπικού, της εφαρμογής των Κωδικών Πρακτικής καθώς και της αναβάθμισης των επιπέδων παρακολούθησης και ελέγχου του προσωπικού, σημειώνεται μια σταθερή βελτίωση αναφορικά με την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των επισήμων ελέγχων.

Ανεξάρτητα με τα πιο πάνω διαπιστώθηκε ότι πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες ούτως ώστε να διασφαλιστεί η αναβάθμιση του σχεδιασμού, προγραμματισμού, αξιολόγησης των επίσημων ελέγχων και της λήψης μέτρων επιβολής ώστε να εξασφαλιστεί η ορθότερη και ομοιόμορφη εφαρμογή της νομοθεσίας για τα τρόφιμα. Ιδιαίτερη δε προσοχή πρέπει να δοθεί στη συστηματική παρακολούθηση των επίσημων ελέγχων από τους Υπεύθυνους Υγειονομικούς Επιθεωρητές των Επαρχιών και των (9) συνεργαζόμενων Δήμων. Στην παρούσα έκθεση περιλαμβάνονται τα δεδομένα μόνο (7) συνεργαζόμενων Δήμων, καθώς δυο εξ αυτών δεν έχουν διαβιβάσει τις ετήσιες εκθέσεις τους.

Πέραν τούτου έχει διαπιστωθεί ότι το προσωπικό που ασκεί επίσημους ελέγχους διαθέτει την νομοθεσία για τα τρόφιμα, καθώς και τον κατάλληλο εξοπλισμό, στοιχεία τα οποία θεωρούνται απαραίτητα για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων του. Επιπλέον, σημαντικό μέρος του προσωπικού έχει παρακολουθήσει προγράμματα επαγγελματικής επιμόρφωσης ή και κατάρτισης.

Κατά το 2018 οι Υγειονομικές Υπηρεσίες, σε συνεργασία με τους συνεργαζόμενους Δήμους συνέχισαν να εφαρμόζουν σχετικό πρωτόκολλο συνεργασίας, το οποίο καθορίζει τη μορφή συνεργασίας τους καθώς και τον συντονιστικό ρόλο των Υγειονομικών Υπηρεσιών, ως Αρμόδια Κεντρική Αρχή.

Όσον αφορά την διεξαγωγή των επίσημων ελέγχων σε επιχειρήσεις τροφίμων το 2016 έχει ετοιμαστεί αναθεωρημένος Κώδικας Πρακτικής για την διεξαγωγή Επίσημου Ελέγχου σε Επιχειρήσεις Τροφίμων (Τ-Κ-003/3), προς αντικατάσταση του Κώδικα Πρακτικής (Τ-Κ-003/2) καθώς και ξεχωριστός Κώδικας Πρακτικής για την Κατηγοριοποίηση των Επιχειρήσεων Τροφίμων με βάση την Επικινδυνότητα και τον Καθορισμό Συχνότητας Επίσημων Ελέγχων (Τ-Κ010ν1). Οι πιο πάνω Κώδικες Πρακτικής τέθηκαν σε μερική εφαρμογή το 2016 και σε πλήρη εφαρμογή το 2017.

Σύμφωνα λοιπόν με τους πιο πάνω Κώδικες Πρακτικής οι επιχειρήσεις τροφίμων που συγκεντρώνουν «αρνητική» βαθμολογία από 130-120 πρέπει να επιθεωρούνται τέσσερις φορές το χρόνο, ενώ από 119-88 τρεις φορές το χρόνο, από 87-67 δύο φορές το χρόνο και από 66-0 μια φορά το χρόνο. Ειδικότερα, οι επιχειρήσεις τροφίμων που συγκεντρώνουν την μεγαλύτερη «αρνητική» βαθμολογία θεωρούνται πολύ υψηλού κινδύνου ενώ οι επιχειρήσεις που συγκεντρώνουν την μικρότερη βαθμολογία θεωρούνται χαμηλού κινδύνου, έτσι με βάση την επικινδυνότητα τους διαμορφώνονται και η συχνότητα ελέγχους τους.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των επίσημων ελέγχων σε επιχειρήσεις τροφίμων κατά το 2018, (τα οποία φαίνονται στον **πίνακα 1**) επί συνόλου 13247 επιχειρήσεων τροφίμων, οι 170 και με βαθμολογία 130-120 κατηγοριοποιήθηκαν ως επιχειρήσεις τροφίμων πολύ ψηλού κινδύνου, οι 1843 και με βαθμολογία 119-88 ως επιχειρήσεις τροφίμων ψηλού κινδύνου, 4725 και βαθμολογία 87-67 ως επιχειρήσεις μέτριου κινδύνου και 6509 και βαθμολογία 66-0 ως επιχειρήσεις τροφίμων χαμηλού κινδύνου.

Ειδικότερα, επί συνόλου 170 επιχειρήσεων τροφίμων πολύ ψηλού κινδύνου, 27 επιθεωρήθηκαν (4) φορές, 24 (3) φορές, 98 (2) φορές, 18 (1) φορά και (3) δεν έχουν επιθεωρηθεί καθόλου. Επί συνόλου 1843 επιχειρήσεων τροφίμων ψηλού κινδύνου, 145 επιθεωρήθηκαν (4) φορές, 763 (3) φορές, 519 (2) φορές, 352 (1) φορά και 64 δεν επιθεωρήθηκαν καθόλου. Επί συνόλου 4725 επιχειρήσεων τροφίμων μέτριου κινδύνου, 158 επιθεωρήθηκαν (4) φορές, 667 (3) φορές, 2933 (2) φορές, 804 (1) φορά και 163 επιχειρήσεις τροφίμων δεν επιθεωρήθηκαν καθόλου. Επί συνόλου 6509 επιχειρήσεων τροφίμων χαμηλού κινδύνου, 56 επιθεωρήθηκαν (4) φορές, 255 (3) φορές, 1967 (2) φορές, 3902 (1) φορά και 329 επιχειρήσεις τροφίμων δεν επιθεωρήθηκαν καθόλου.

Επί συνόλου 13247 επιχειρήσεων τροφίμων, 386 επιθεωρήθηκαν (4) φορές, 1709 (3) φορές, 5517 (2) φορές, 5076 (1) φορά και 559 δεν επιθεωρήθηκαν

καθόλου. Για όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων τροφίμων το 2018 διενεργήθηκαν 22781 επίσημοι έλεγχοι.

Συγκρίνοντας τα αποτελέσματα των επίσημων ελέγχων σε επιχειρήσεις τροφίμων κατά τα έτη 2017 και 2018, παρατηρήθηκε ότι το 2018 υπήρξε μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων τροφίμων από 13500 σε 13247, κατά 253 μονάδες. Αντίστροφα υπήρξε αύξηση του αριθμού των διενεργηθέντων επίσημων ελέγχων από 22755 σε 22781, κατά 26 επιθεωρήσεις.

Αυτή η διαφοροποίηση εν μέρει οφείλεται στην εφαρμογή των νέων Κωδικών Πρακτικής, με τους οποίους οι επίσημοι έλεγχοι γίνονται περισσότερο στοχευμένοι, ενώ παράλληλα περιορίζουν τους εν πολλοίς «αχρείαστους ή και υπερβολικούς ελέγχους». Επίσης, επειδή στην έκθεση του περσινού χρόνου 2017 είχαν συμπεριληφθεί και τα δεδομένα των Δήμων Λεμεσού και Γερμασόγειας ενώ το ίδιο δεν συνέβη το 2018, με σιγουριά μπορεί να λεχθεί ότι σε περίπτωση συμπερίληψης και των δεδομένων των δύο Δήμων, οι πιο πάνω συνολικοί αριθμοί θα διαφοροποιούνταν προς τα πάνω.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των επίσημων ελέγχων που διενεργήθηκαν τόσο από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες του Κράτους όσο και από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες των Συνεργαζόμενων Δήμων παρατηρήθηκε ότι, επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό η συχνότητα των επίσημων ελέγχων, όπως αυτή έχει καθοριστεί με βάση την επικινδυνότητα, στον σχετικό Κώδικα Πρακτικής.

3. Υλοποίηση Πολυετών Σχεδίων Ελέγχου

Για σκοπούς καλύτερης οργάνωσης, σχεδιασμού και άσκησης των επίσημων ελέγχων ο τομέας ελέγχου των τροφίμων έχει καταμεμηθεί στους πιο κάτω υποτομείς:

- α) Επίσημοι έλεγχοι σε εγκαταστάσεις επιχειρήσεων τροφίμων
- β) Εθνικά προγράμματα δειγματοληψίας τροφίμων
- γ) Έλεγχος εισαγόμενων τροφίμων
- δ) Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για Τρόφιμα και Ζωοτροφές (RASFF)

Πιο κάτω παρατίθενται οι δραστηριότητες των Υγειονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας ανά υποτομέα.

3.1. Επίσημοι έλεγχοι σε επιχειρήσεις τροφίμων

Το προσωπικό των πέντε επαρχιών κατάρτισε και εφάρμοσε ετήσιο σχέδιο ελέγχου το οποίο βασίστηκε στα Πολυετή Σχέδια Ελέγχου. Λεπτομερής κατάσταση των επίσημων ελέγχων που διεξήχθησαν από όλους τους Υγειονομικούς Επιθεωρητές (Συνεργαζόμενων Δήμων και Υπουργείου Υγείας), κατά το 2018 φαίνεται στο συνημμένο **πίνακα 1**.

Όπως ήδη αναφέρθηκε πιο πάνω, από το 2016 έχει ετοιμαστεί αναθεωρημένος Κώδικας Πρακτικής για την διεξαγωγή των Επίσημων Ελέγχων σε Επιχειρήσεις

Τροφίμων (Τ-Κ-003/3), προς αντικατάσταση του Κώδικα Πρακτικής (Τ-Κ-003/2). Στον Κώδικα Πρακτικής περιλαμβάνονται κατευθυντήριες οδηγίες για την ορθή άσκηση των επίσημων ελέγχων, με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 882/2004. Επίσης, έχει ετοιμαστεί ξεχωριστός Κώδικας Πρακτικής για την Κατηγοριοποίηση των Επιχειρήσεων Τροφίμων με βάση την Επικινδυνότητα και τον Καθορισμό Συχνότητας Επίσημων Ελέγχων (Τ-Κ010ν1). Τα δυο εγχειρίδια έχουν διαβιβαστεί σε όλο το προσωπικό, με οδηγίες για άμεση και πιστή εφαρμογή τους.

Έτσι, σύμφωνα με τους νέους Κώδικες Πρακτικής οι επιχειρήσεις τροφίμων ταξινομήθηκαν σε τέσσερις κατηγορίες βάσει της επικινδυνότητάς τους, ως ακολούθως:

Βαθμοί	Κατηγορία	Ταξινόμηση επιχειρήσεων βάσει επικινδυνότητας	Συχνότητα ελέγχου ανά έτος
130-120	4	πολύ υψηλή	4 φορές
119-88	3	ψηλή	3 φορές
87-67	2	μέτρια	2 φορές
66-0	1	χαμηλή	1 φορά

Πέραν των προγραμματισμένων επίσημων ελέγχων διενεργούνται και έκτακτοι έλεγχοι όπως μετά από υποβολή παραπόνων από τους καταναλωτές ή μετά από εκδήλωση τροφικών δηλητηριάσεων ή μέσα στα πλαίσια της διερεύνησης πληροφοριών για εντοπισμό μη ασφαλών τροφίμων μέσω του συστήματος RASFF, οι οποίοι σε κάθε περίπτωση είναι επιπρόσθετοι των προγραμματισμένων επίσημων ελέγχων.

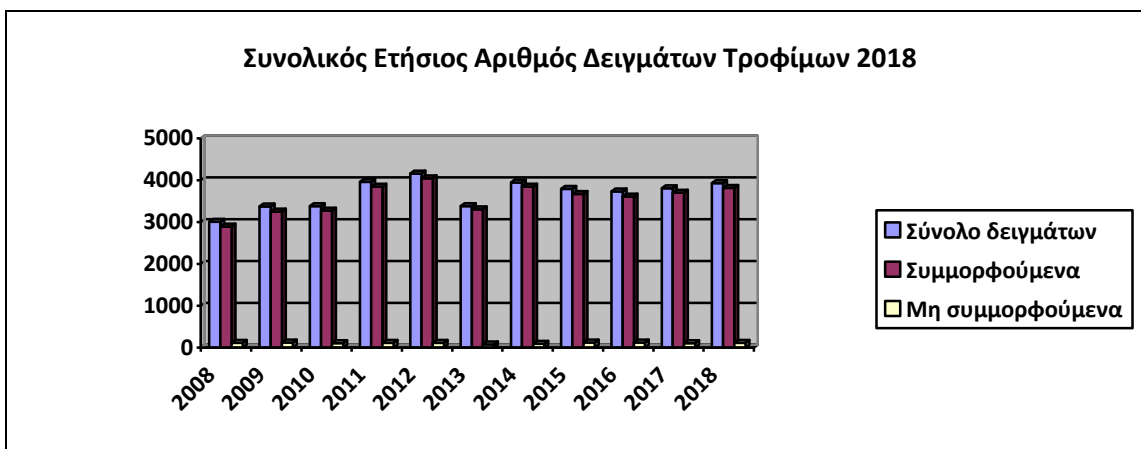
3.2. Εθνικά Προγράμματα Δειγματοληψίας

Με βάση τα εθνικά προγράμματα δειγματοληψίας που έχουν καταρτιστεί, για το 2018, σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους (ΓΧΚ) έχουν ληφθεί μετά από επίσημες δειγματοληψίες συνολικά 3934 δείγματα τροφίμων, από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και τους συνεργαζόμενους Δήμους, τα οποία έχουν υποβληθεί στο ΓΧΚ για εργαστηριακό έλεγχο. Σύμφωνα πάντα με τα αποτελέσματα των αναλύσεων επί συνόλου 3934 δειγμάτων, 3820 δείγματα ήταν συμμορφούμενα και 114 δείγματα ήταν μη συμμορφούμενα. Περαιτέρω πληροφορίες ανά πρόγραμμα ελέγχου φαίνονται στο συνημμένο **πίνακα 2**.

Διευκρινίζεται δε ότι, στον **πίνακα 2** παρουσιάζονται μόνο τα δείγματα που συνάδουν και τα δείγματα που δεν συνάδουν, δεν παρουσιάζονται τα ποιοτικά υποβαθμισμένα δείγματα, δείγματα με κρίσιμα όρια αλλά και δείγματα των οποίων τα αποτελέσματα αναμένονται.

Όπως φαίνεται στο πιο κάτω σχεδιάγραμμα από το 2008 μέχρι το 2018, με εξαίρεση το 2013, παρουσιάζεται μια σταθερή αύξηση στον συνολικό αριθμό των

ληφθέντων δειγμάτων με τον αριθμό των μη συμμορφούμενων δειγμάτων τροφίμων να παραμένει περίπου στα ίδια επίπεδα. Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευτεί ότι χρόνο με το χρόνο επιτυγχάνεται μια σταθερή βελτίωση όσον αφορά την υγιεινή και ασφάλεια των τροφίμων και ότι οι επίσημοι έλεγχοι γίνονται αποτελεσματικότεροι με τάσεις περαιτέρω βελτίωσης. Το 2018 ο συνολικός αριθμός των ληφθέντων δειγμάτων σε σύγκριση με το 2017 έχει αυξηθεί κατά 123 δείγματα, δηλαδή το 2018 λήφθηκαν 3934 δείγματα, έναντι 3811 δειγμάτων το 2017. Τα δείγματα που ήταν μη συμμορφούμενα το 2018 ήταν 114, ενώ το 2017 ήταν 109 δηλαδή περίπου παρέμειναν στα ίδια επίπεδα, με μια μικρή αύξηση της τάξης των 6 δειγμάτων. Τώρα, η αύξηση επί του συνολικού αριθμού των ληφθέντων δειγμάτων οφείλεται σε διάφορους λόγους μεταξύ των οποίων, η ανάγκη επέκτασης των εθνικών προγραμμάτων ελέγχου τροφίμων και της εφαρμογής νέων νομοθεσιών. Ενώ, η μικρή αύξηση στο συνολικό αριθμό των μη συμμορφούμενων δειγμάτων αποδίδεται σε διάφορους λόγους μεταξύ των οποίων και η αύξηση του συνολικού αριθμού των ληφθέντων δειγμάτων κατά 123 δείγματα αλλά και διενέργεια αποτελεσματικότερων και αποδοτικότερων επίσημων ελέγχων.

Ετήσια Εθνικά προγράμματα δειγματοληψίας

Τα Ετήσια Εθνικά Προγράμματα Δειγματοληψίας (ΕΕΠΔ) καταρτίζονται σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους και λαμβάνονται υπόψη τα πιο κάτω δεδομένα, τα οποία και αναγράφονται σε κάθε πρωτόκολλο:

Για την επιλογή των ειδών τροφίμων σε κάθε κατηγορία, λήφθηκαν υπόψη πρωτίστως, οι ακόλουθοι τρεις παράγοντες:

1. Είδη τροφίμων τα οποία βάσει επιστημονικών και άλλων δεδομένων χαρακτηρίζονται ως τρόφιμα που είναι πολύ πιθανό να επηρεάζονται από τον κίνδυνο, ένεκα της φύσης τους, του τρόπου ετοιμασίας τους, και του τρόπου κατανάλωσής τους.

2. Μέγεθος / διανομή – είδη τροφίμων που εμπίπτουν στο σημείο 1 πιο πάνω και τυγχάνουν αυξημένης κατανάλωσης ανάμεσα στον γενικό πληθυσμό,
3. Κατανάλωση των τροφίμων ειδικά από ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως τα παιδιά, τα άτομα με αλλεργικές αντιδράσεις κ.ά.

Κατόπιν, για την περαιτέρω επιλογή των ειδών τροφίμων που έτυχαν δειγματοληψίας λήφθηκαν υπόψη οι πιο κάτω παράγοντες που αναφέρονται στο Σημείο Α:

Σημείο Α

- Αποτελέσματα / Ευρήματα εργαστηριακών ελέγχων προηγούμενων χρόνων ΕΕΠΔ,
- Τα είδη τροφίμων που έτυχαν δειγματοληψίας την προηγούμενη χρονιά και τη συχνότητα με την οποία αυτά έτυχαν δειγματοληψίας.
- Ύπαρξη, τρόπος και βαθμός κατανάλωσης (όγκος παραγωγής, εύρος διανομής) ντόπιων προϊόντων (στα προ-συσκευασμένα προϊόντα που παράγονται στην Κύπρο θα δίδεται, όπου αυτό είναι εφαρμόσιμο, επιπλέον προτεραιότητα, ιδιαίτερα αν τυγχάνουν διακίνησης στην ΕΕ ή εξαγωγής σε κράτη εκτός ΕΕ).
- Αποτελέσματα / Ευρήματα εργαστηριακών ελέγχων προηγούμενων χρόνων σε τρόφιμα κατά το στάδιο της εισαγωγής,
- Έλεγχος υποβαθμισμένων δειγμάτων προηγούμενου χρόνου,
- Δηλώσεις / Πληροφορίες που λαμβάνονται μέσω του Συστήματος Ταχείας Ανταλλαγής Πληροφοριών για τα Τρόφιμα (RASFF),
- Δηλώσεις / Πληροφορίες που λαμβάνονται μέσω του Συστήματος Διοικητικής Συνδρομής και Συνεργασίας της ΕΕ για τις απάτες στα τρόφιμα (AAC),
- Κανονισμοί και Συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ενοποιημένα Ευρωπαϊκά προγράμματα / Υποχρεώσεις που προκύπτουν από τη νομοθεσία για τα τρόφιμα και τα ΠΕΣΕ (αναλυτική αναφορά)
- Ειδοποιήσεις και πληροφορίες από άλλους οργανισμούς, όπως για παράδειγμα η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφάλειας Τροφίμων (EFSA), οι αρχές ασφάλειας τροφίμων άλλων κρατών μελών της ΕΕ, και το διεθνές δίκτυο αρχών ασφάλειας τροφίμων του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (INFOSAN).
- Οποιοσδήποτε σχετικές πληροφορίες που λαμβάνονται ή/και είναι διαθέσιμες από άλλες κρατικές αρχές ελέγχου, π.χ. πληροφορίες από το Τμήμα

Γεωργίας για λαχανικά, πληροφορίες από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες για γαλακτοκομικά, κτλ.

- Παράπονα που λαμβάνουν οι Υγειονομικές Υπηρεσίες κατά το προηγούμενο έτος,
- Διερευνήσεις δηλώσεων μεταδοτικών ασθενειών που λήφθηκαν και διερευνήθηκαν από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες,
- Εποχικότητα χρήσης των τροφίμων (Πάσχα, Χριστούγεννα, καθαρά Δευτέρα και περίοδοι νηστειών),
- Εποχικότητα λειτουργίας μονάδων μαζικής τροφοδοσίας (τουριστική σεζόν, κτλ.)
- Ίση μεταχείριση των επιχειρήσεων τροφίμων,
- Αρχή της πρόληψης,
- Τοξικότητα των διαφόρων προσμίξεων στα τρόφιμα.

Τα δείγματα λήφθηκαν από όλα τα στάδια της τροφικής αλυσίδας, δηλαδή από την παραγωγή, μεταποίηση, αποθήκευση και διανομή, περιλαμβανομένης και της λιανικής πώλησης, και αφορούσαν προϊόντα που παράγονται στην Κύπρο, προϊόντα που διακινούνται μέσω του ενδοκοινοτικού εμπορίου καθώς και προϊόντα που εισάγονται από Τρίτες Χώρες. Ενδεικτικά, τα προηγούμενα χρόνια ή και κατά διάρκεια του 2018, εφαρμόστηκαν μεταξύ άλλων οι ακόλουθες συστάσεις της Επιτροπής:

1.	Σύσταση 2005/108/EK της Επιτροπής, της 4ης Φεβρουαρίου 2005, για περαιτέρω έρευνα σχετικά με τις τιμές των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων σε ορισμένα τρόφιμα - 52 δείγματα
2.	Σύσταση 2007/196/EK της Επιτροπής, της 28ης Μαρτίου 2007, σχετικά με την παρακολούθηση της παρουσίας φουρανίου στα τρόφιμα - 20 δείγματα
3.	Σύσταση (ΕΕ) 2016/22 της Επιτροπής, της 7ης Ιανουαρίου 2016, σχετικά με την πρόληψη και τη μείωση της μόλυνσης από καρβαμιδικό αιθυλεστέρα σε αποστάγματα πυρηνόκαρπων φρούτων και αποστάγματα στεμφύλων πυρηνόκαρπων φρούτων, για την κατάργηση της σύστασης 2010/133/ΕΕ - Δεν πάρθηκαν δείγματα
4.	Σύσταση 2010/307/EK της Επιτροπής, της 2ας Ιουνίου 2010, για την παρακολούθηση των επιπέδων ακρυλαμιδίου στα τρόφιμα - 48 δείγματα
5.	Σύσταση 2012/154/ΕΕ της Επιτροπής, της 15ης Μαρτίου 2012, σχετικά με τον έλεγχο της παρουσίας αλκαλοειδών ερυσιβώδους όλυρας σε ζωοτροφές και τρόφιμα -1 δείγμα

6.	Σύσταση 2013/165/ΕΕ της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 2013, για την παρουσία των τοξινών Τ-2 και ΗΤ-2 στα σιτηρά και τα προϊόντα σιτηρών - 28 δείγματα
7.	Σύσταση 2013/647/ΕΕ της Επιτροπής, της 8ης Νοεμβρίου 2013, για τις έρευνες σχετικά με τα επίπεδα ακρυλαμιδίου στα τρόφιμα - 48 δείγματα
8.	Σύσταση 2013/711/ΕΕ της Επιτροπής, της 3ης Δεκεμβρίου 2013, για τη μείωση της παρουσίας διοξινών, φουρανίων και πολυχλωριωμένων διφαινυλίων (PCB) στις ζωοτροφές και τα τρόφιμα (αντικαθιστά την 2011/516/ΕΕ) Σύσταση 2014/663/ΕΕ της Επιτροπής, της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, για την τροποποίηση του παραρτήματος της σύστασης 2013/711/ΕΕ για τη μείωση της παρουσίας διοξινών, φουρανίων και πολυχλωριωμένων διφαινυλίων (PCB) στις ζωοτροφές και τα τρόφιμα - 9 δείγματα
9.	Σύσταση 2014/661/ΕΕ της Επιτροπής, της 10ης Σεπτεμβρίου 2014, σχετικά με την παρακολούθηση της παρουσίας 2- και 3- μονοχλωροπροπανο-1,2-διόλης (2- και 3-MCPD) καθώς και εστέρων της 2- και 3-MCPD με λιπαρά και γλυκιδυλολιπαρά οξέα στα τρόφιμα - Δεν πάρθηκαν δείγματα
10.	Σύσταση 2014/662/ΕΕ της Επιτροπής, της 10ης Σεπτεμβρίου 2014, όσον αφορά τις ορθές πρακτικές για την πρόληψη και τον περιορισμό της παρουσίας αλκαλοειδών του οπίου σε σπόρους παπαρούνας και σε προϊόντα σπόρων παπαρούνας - Δεν πάρθηκαν δείγματα
11.	Σύσταση (ΕΕ) 2015/976 της Επιτροπής, της 19ης Ιουνίου 2015, σχετικά με την παρακολούθηση της παρουσίας αλκαλοειδών τροπανίου στα τρόφιμα - 1 δείγμα
12.	Σύσταση (ΕΕ) 2015/1381 της Επιτροπής, της 10ης Αυγούστου 2015, σχετικά με την παρακολούθηση της παρουσίας αρσενικού στα τρόφιμα - 92 δείγματα
13.	Σύσταση (ΕΕ) 2016/1111 της Επιτροπής, της 6ης Ιουλίου 2016, σχετικά με την παρακολούθηση της παρουσίας νικελίου στα τρόφιμα - 97 δείγματα
14.	Σύσταση (ΕΕ) 2017/84 της Επιτροπής, της 16ης Ιανουαρίου 2017, για την παρακολούθηση των υδρογονανθράκων ορυκτελαίων σε τρόφιμα και σε υλικά και αντικείμενα που προορίζονται να έρθουν σε επαφή με τρόφιμα - Δεν πάρθηκαν δείγματα

Σύσταση (ΕΕ) 2016/22 της Επιτροπής, της 7ης Ιανουαρίου 2016, σχετικά με την πρόληψη και τη μείωση της μόλυνσης από καρβαμικό αιθυλεστέρα σε αποστάγματα πυρηνόκαρπων φρούτων και αποστάγματα στεμφύλων πυρηνόκαρπων φρούτων, για την κατάργηση της σύστασης 2010/133/ΕΕ.

3.3. Έλεγχος Εισαγόμενων Τροφίμων από Τρίτες Χώρες

Μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. το 2004, έχουν καθοριστεί ως Επίσημα Σημεία Εισόδου της Κυπριακής Δημοκρατίας για σκοπούς επίσημου ελέγχου τροφίμων που εισάγονται από τρίτες χώρες, το Λιμάνι Λεμεσού και το Αεροδρόμιο Λάρνακας.

Στα Επίσημα Σημεία Εισόδου της Κυπριακής Δημοκρατίας, επί του παρόντος, δεν υπάρχουν κατάλληλες εγκαταστάσεις για επιτόπιο έλεγχο των εισαγόμενων τροφίμων. Για αυτό μετά από σχετική έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έχουν γίνει διευθετήσεις ούτως ώστε τα φορτία να δεσμεύονται και να μεταφέρονται στις αποθήκες των εισαγωγέων, για ολοκλήρωση των απαραίτητων ελέγχων.

Ο υφιστάμενος Κώδικας Πρακτικής για τον έλεγχο των εισαγόμενων τροφίμων, ο οποίος περιλαμβάνει κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τις ορθές διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται κατά τον έλεγχο των εισαγόμενων τροφίμων, έχει αναθεωρηθεί για να συμπεριληφθούν οι διατάξεις του Κανονισμού 669/2009. Απώτερος σκοπός είναι να εφαρμόζεται πλήρως και ομοιόμορφα η νομοθεσία τροφίμων. Ο αναθεωρημένος και εκσυγχρονισμένος Κώδικας Πρακτικής έχει αποσταλεί σε όλο το προσωπικό που διενεργεί επίσημους ελέγχους σε εισαγόμενα τρόφιμα, για ενημέρωση και πιστή εφαρμογή.

3.4. Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για Τρόφιμα και Ζωοτροφές (RASFF)

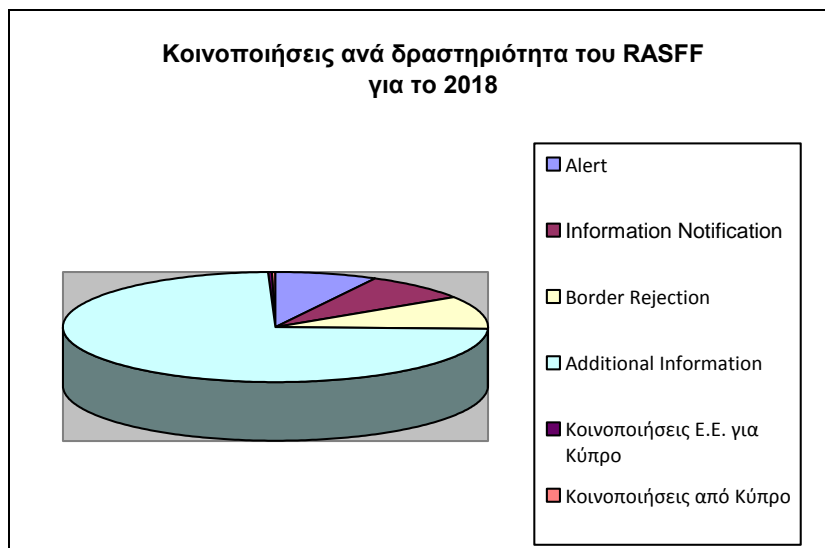
Ο εκάστοτε Προϊστάμενος των Υγειονομικών Υπηρεσιών ενεργεί ως το Εθνικό Σημείο Επαφής για σκοπούς διαχείρισης όλων των περιπτώσεων που δηλώνονται στο RASFF.

Στα γραφεία των Υπεύθυνων Υγειονομικών Επιθεωρητών στις πέντε επαρχίες έχουν οργανωθεί και εκπαιδευτεί κατάλληλα ομάδες που χειρίζονται όλα τα θέματα που προκύπτουν από τη λειτουργία του εν λόγω συστήματος.

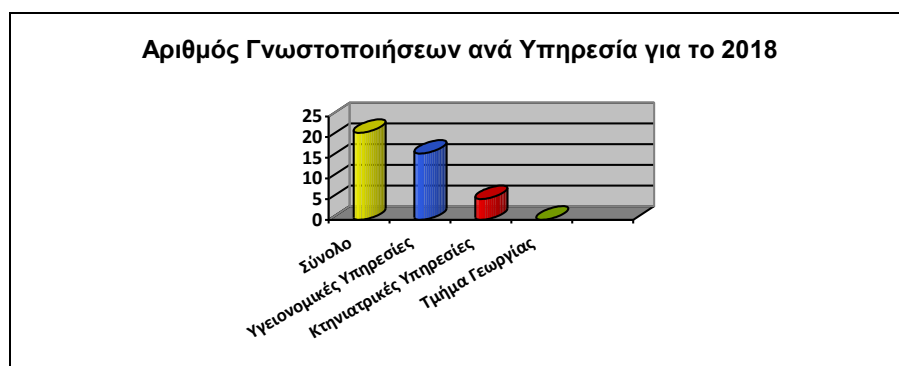
Το προσωπικό που ασχολείται με το χειρισμό θεμάτων που σχετίζονται με το RASFF ακολουθεί κατευθυντήριες οδηγίες που καθορίζονται σε ειδικό Κώδικα Πρακτικής που έχει ετοιμαστεί το 2005.

Όλες οι δραστηριότητες του RASFF παρατίθενται στον **πίνακα 3**, και απεικονίζονται στη πιο κάτω γραφική παράσταση.

Κατά το 2018 το όλο σύστημα λειτούργησε σε ικανοποιητικό βαθμό και από την Κύπρο δηλώθηκαν στο RASFF συνολικά 21 γνωστοποιήσεις για ισάριθμες περιπτώσεις μη συμμορφούμενων τροφίμων. Επίσης, συνολικά 50 γνωστοποιήσεις που αφορούσαν την Κύπρο δημοσιεύτηκαν στο RASFF. Πιο κάτω φαίνεται ο αριθμός των γνωστοποιήσεων ανά υπηρεσία.

Ειδικότερα, (16) περιπτώσεις δηλώθηκαν από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες, (5) περιπτώσεις από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες και (0) περιπτώσεις από το Τμήμα Γεωργίας.

Όλες οι περιπτώσεις RASFF φαίνονται στο επισυνημμένο συνοπτικό **πίνακα 3**

4. Συνολική συμμόρφωση από Υπεύθυνους Επιχειρήσεων Τροφίμων

Οι μέθοδοι και οι τεχνικές που ακολουθούν οι εξουσιοδοτημένοι λειτουργοί, για τη μέτρηση των επιπέδων συμμόρφωσης από τους υπεύθυνους των επιχειρήσεων τροφίμων περιλαμβάνουν τακτικούς και έκτακτους επίσημους ελέγχους, τα συστήματα καταχώρησης και έγκρισης επιχειρήσεων, τους ελέγχους εισαγόμενων τροφίμων από τρίτες χώρες καθώς και τις επίσημες δειγματοληψίες.

5. Ανάλυση της μη Συμμόρφωσης

Για σκοπούς ανάλυσης των μη συμμορφώσεων, ο τομέας των τροφίμων υποδιαιρείται σε τέσσερις υποτομείς όπως πιο κάτω:

- α) Επίσημοι έλεγχοι σε εγκαταστάσεις επιχειρήσεων τροφίμων,
- β) Εφαρμογή εθνικών προγραμμάτων δειγματοληψίας τροφίμων,
- γ) Έλεγχος των εισαγόμενων τροφίμων,
- δ) Σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για τρόφιμα και ζωοτροφές (RASFF).

5.1. Επίσημοι έλεγχοι σε επιχειρήσεις τροφίμων

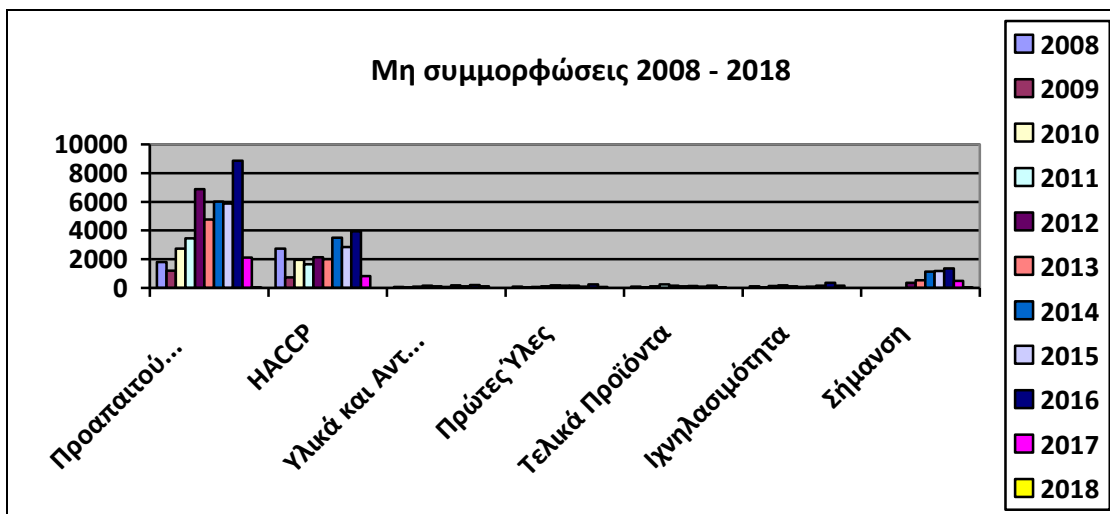
Το 2018, επί συνόλου 13247 επιχειρήσεων τροφίμων έχουν διενεργηθεί πέραν των 22781 επίσημων ελέγχων, σύμφωνα με τα ευρήματα των επίσημων ελέγχων διαπιστωθεί 47 περιπτώσεις, μη συμμορφούμενες με τη νομοθεσία.

Για το 2018, η αναφορά σε μη συμμορφώσεις σημαίνει τα ευρήματα των επίσημων ελέγχων που καταγράφηκαν στα δελτία επιθεωρήσεων και οδήγησαν στη λήψη μέτρων επιβολής.

Διευκρινίζεται δε ότι, στις ετήσιες εκθέσεις που προηγήθηκαν η αναφορά σε μη συμμορφώσεις σήμαινε το συνολικό αριθμό των ευρημάτων των επίσημων ελέγχων όπως καταγράφονταν στα δελτία επιθεωρήσεων και σε καμία περίπτωση δεν αφορούσαν μη συμμορφώσεις που οδήγησαν απαραίτητα στη λήψη μέτρων επιβολής, καθώς στην συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων αυτών μετά την παρέμβαση της Υπηρεσίας και την έκδοση γραπτών γνωστοποιήσεων (δελτία επιθεωρήσεων) στους υπεύθυνους των επιχειρήσεων τροφίμων, τελικά συμμορφώνονταν με τις παρατηρήσεις της και ως εκ τούτου δεν κρίθηκε αναγκαία η λήψη οποιοδήποτε μέτρων επιβολής.

Σε σχέση με το 2017, το 2018 φαινομενικά μόνο υπήρξε μείωση του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων τροφίμων κατά 253 επιχειρήσεις τροφίμων, ωστόσο αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα στοιχεία των δήμων Λεμεσού και Γερμασόγειας δεν περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια, επειδή δεν υπέβαλαν τις σχετικές εκθέσεις τους.

Στη γραφική παράσταση που φαίνεται πιο κάτω απεικονίζονται οι μη συμμορφώσεις κατά τα έτη 2008-2018, για σκοπούς σύγκρισης.

Σύμφωνα με τα ευρήματα των επίσημων ελέγχων το μεγαλύτερο ποσοστό των παρατηρήσεων που αφορούν μη συμμορφώσεις με τη νομοθεσία, έχει εντοπισθεί στο στάδιο παραγωγής και μεταποίησης των τροφίμων με πρώτο τα προσπαιτούμενα με 30 μη συμμορφώσεις, δεύτερη τη σήμανση με 15 μη συμμορφώσεις και τρίτη τα τελικά προϊόντα με 2 μη συμμορφώσεις. Για σκοπούς εγκυρότητας είναι χρήσιμο να αναφερθεί ότι, η παρουσίαση της παραμέτρου της σήμανσης έχει συμπεριληφθεί στις ετήσιες εκθέσεις από το 2011 και μετά. Για σκοπούς ορθής σύγκρισης οι μη συμμορφώσεις που φαίνονται πριν το 2018 αφορούν τα ευρήματα (παρατηρήσεις) του προσωπικού κατά την διενέργεια των επίσημων ελέγχων, όπως καταγράφονταν στα δελτία επιθεωρήσεων που τοποθετήθηκαν στους ονομαστικούς φάκελους των επιχειρήσεων τροφίμων και δεν συνεπάγεται αυτόματη λήψη μέτρων επιβολής.

Λεπτομερής κατάσταση των μη συμμορφούμενων περιπτώσεων, παρατίθεται στον **Πίνακα 4**.

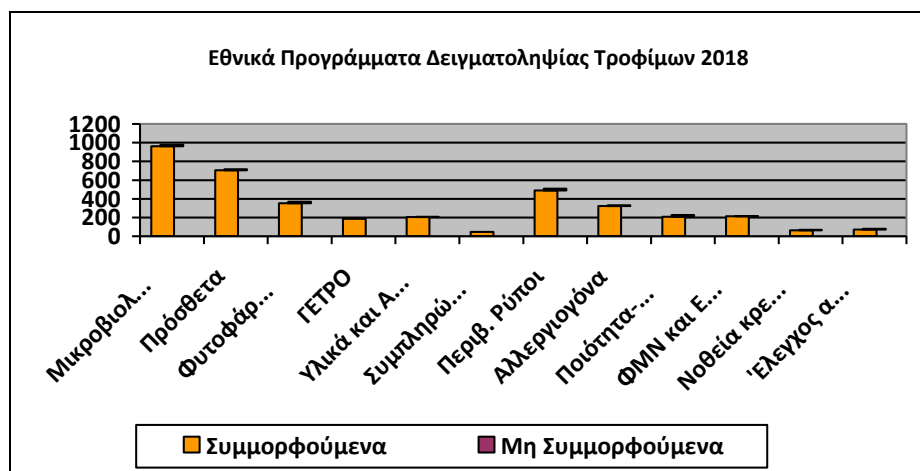
Μετά από εκτίμηση της επικινδυνότητας των μη συμμορφώσεων, αυτές έχουν ταξινομηθεί στις πιο κάτω κατηγορίες, για σκοπούς λήψης μέτρων επιβολής:

- α) Σημαντικές παραβάσεις για τις οποίες λήφθηκαν άμεσα μέτρα επιβολής.
- β) Σημαντικές παραβάσεις για τις οποίες επιβλήθηκε διοικητικό πρόστιμο ή ασκήθηκαν ποινικές διώξεις επειδή οι επιχειρηματίες δεν επέδειξαν προθυμία για να συμμορφωθούν.
- γ) Παραβάσεις που αφορούσαν κυρίως προ-απαιτούμενα και στους επιχειρηματίες έχουν δοθεί γραπτές οδηγίες για λήψη μέτρων εξυγίανσης.

5.2. Εφαρμογή Εθνικών Προγραμμάτων Δειγματοληψίας Τροφίμων

Κατά την διάρκεια του 2018 υποβλήθηκαν για ανάλυση στο Γενικό Χημείο του Κράτους 3811 δείγματα τροφίμων, 3712 δείγματα ήταν συμμορφούμενα ενώ 109

δείγματα ή ποσοστό 2.8% ήταν μη συμμορφούμενα με τη σχετική νομοθεσία, (πίνακας 2). Πιο κάτω παρουσιάζονται σε μορφή γραφικής παράστασης, η αναλογία των συμμορφούμενων και μη συμμορφούμενων δειγμάτων τροφίμων ανά εθνικό πρόγραμμα δειγματοληψίας τροφίμων, για το έτος 2018.

Αναλυτικότερα, με βάση τα εθνικά προγράμματα δειγματοληψίας που έχουν καταρτιστεί, για το 2018, έχουν ληφθεί μετά από επίσημες δειγματοληψίες, συνολικά 3934 δείγματα τροφίμων. Σύμφωνα πάντα με τα αποτελέσματα των αναλύσεων επί συνόλου 3934 δειγμάτων, 3820 δείγματα ήταν συμμορφούμενα και 114 δείγματα ήταν μη συμμορφούμενα.

Διευκρινίζεται δε ότι, στον **πίνακα 2** παρουσιάζονται μόνο τα δείγματα που συνάδουν και τα δείγματα που δεν συνάδουν, δεν παρουσιάζονται τα ποιοτικά υποβαθμισμένα δείγματα, δείγματα με κρίσιμα όρια αλλά και δείγματα των οποίων τα αποτελέσματα αναμένονται.

Το 2018 ο συνολικός αριθμός των ληφθέντων δειγμάτων σε σύγκριση με το 2017 είχε αυξηθεί κατά 123 δείγματα, δηλαδή το 2018 λήφθηκαν 3934 δείγματα, έναντι 3811 δειγμάτων το 2017. Τα δείγματα που ήταν μη συμμορφούμενα το 2018 πάντα σε σύγκριση με το 2017 υπήρξε μια μικρή αύξηση, δηλαδή το 2017 περιορίστηκαν στα 109 δείγματα, ενώ το 2018 ανήλθαν στα 114 δείγματα. Αυτό το στοιχείο ενδέχεται να επιβεβαιώνει την αποτελεσματικότητα των επίσημων ελέγχων όπου παρά το γεγονός ότι ο συνολικός αριθμός των εργαστηριακών ελέγχων αυξήθηκε την ίδια στιγμή ο αριθμός των μη συμμορφώσεων παρέμεινε περίπου στα ίδια επίπεδα, με μια μικρή αύξηση 5 δειγμάτων. Επιπλέον φανερώνει την αναγκαιότητα συνέχισης των ελέγχων με την ίδια ένταση προς αποφυγή ενδεχόμενων κινδύνων για την ανθρώπινη υγεία από ακατάλληλα τρόφιμα.

Μετά από εκτίμηση της επικινδυνότητας των μη συμμορφώσεων αυτές έχουν ταξινομηθεί στις πιο κάτω κατηγορίες, για σκοπούς διαχείρισης των κινδύνων και λήψης μέτρων επιβολής:

α) Περιπτώσεις μη ασφαλών τροφίμων για τις οποίες έχουν ληφθεί μέτρα απόσυρσης / ανάκλησης καθώς και έκδοσης ανακοίνωσης στα Μ.Μ.Ε. για κατάλληλη ενημέρωση του καταναλωτικού κοινού.

β) Περιπτώσεις που αφορούσαν θέματα νοθείας, ποιότητας, σήμανσης κλπ για τις οποίες έχουν δοθεί γραπτές οδηγίες για διόρθωση της σήμανσης ή αλλαγής της αρχικής χρήσης του προϊόντος.

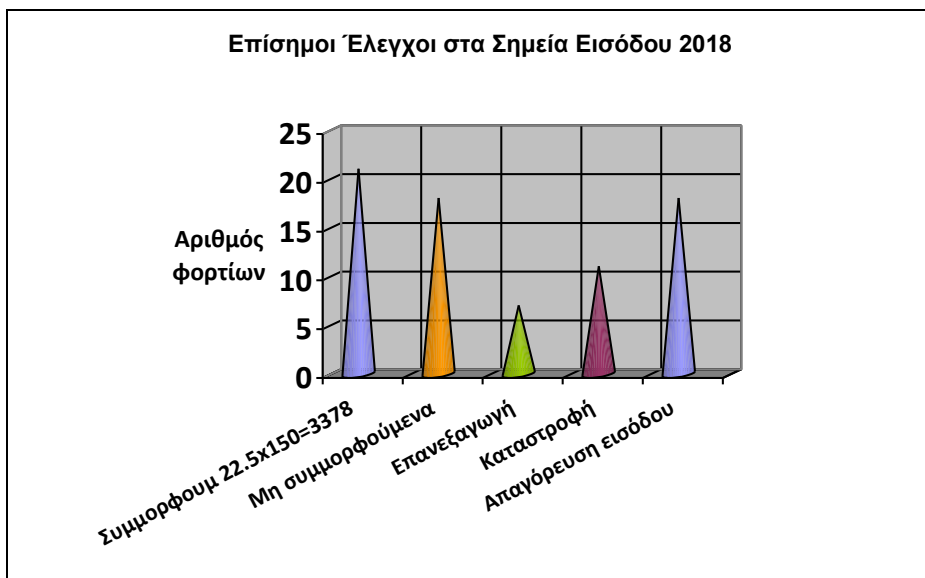
γ) Περιπτώσεις που αφορούσαν τρόφιμα υποβαθμισμένης ποιότητας για τις οποίες έχουν γίνει συστάσεις στους υπεύθυνους των επιχειρήσεων τροφίμων για διορθωτικών μέτρων και επαναληπτικές δειγματοληψίες.

5.3. Έλεγχος εισαγόμενων τροφίμων από τρίτες χώρες

Με βάση την υφιστάμενη κοινοτική νομοθεσία τα εισαγόμενα τρόφιμα υπόκεινται σε επίσημο έλεγχο στα σημεία εισόδου των Κρατών-Μελών. Ωστόσο, στην περίπτωση της Κύπρου εν απουσία των κατάλληλων εγκαταστάσεων στα σημεία εισόδου δηλαδή, στο Αεροδρόμιο Λάρνακας και Λιμάνι Λεμεσού, δόθηκε εξαίρεση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ώστε οι επίσημοι έλεγχοι των εισαγόμενων τροφίμων να διενεργούνται στις αποθήκες των εισαγωγέων αντί στα σημεία εισόδου. Έτσι, αναλόγως που ακριβώς βρίσκονται οι αποθήκες των εισαγωγέων, οι έλεγχοι διενεργούνται από το αντίστοιχο Επαρχιακό Υγειονομικό Γραφείο. Κατά το 2018, έχουν ελεγχθεί συνολικά 4583 φορτία, εκ των οποίων 3180 ήταν συμμορφούμενα ως προς τα συνοδευτικά έγγραφα και 1385 φορτία απελευθερώθηκαν απευθείας από τα σημεία εισόδου, σε 18 φορτία απαγορεύτηκε η είσοδος στην Κυπριακή Δημοκρατία. Αριθμός 3180 φορτίων μεταφέρθηκαν για έλεγχο στις αποθήκες των εισαγωγέων, από τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν στις αποθήκες των εισαγωγέων 3162 φορτία ήταν σύμφωνα με τη νομοθεσία, ενώ 18 παρουσίασαν παραβάσεις και απαγορεύτηκε η είσοδος στην Χώρα (**πίνακας 5**).

Όσον αφορά τα 18 μη συμμορφούμενα φορτία, τα 7 φορτία επανεξάχθηκαν και 11 φορτία καταστράφηκαν. Ειδικότερα, ποσότητα 22869.5 Kg τροφίμων καταστράφηκαν επειδή κρίθηκαν ακατάλληλα κατά τον επίσημο έλεγχο στα σημεία εισόδου ή στις αποθήκες των εισαγωγέων τροφίμων (**πίνακας 5A**), ενώ ποσότητα 112971 Kg και 13781 L τροφίμων επανεξάχθηκαν επειδή κρίθηκαν ως μη συμμορφούμενα κατά τον επίσημο έλεγχο στα σημεία εισόδου ή στις αποθήκες των εισαγωγέων τροφίμων (**πίνακας 5B**).

Στο πιο κάτω γράφημα απεικονίζονται τα αποτελέσματα των επίσημων ελέγχων στα εισαγόμενα τρόφιμα από τρίτες χώρες. Σημαντική επισήμανση για σωστή ανάγνωση του σχετικού γραφήματος είναι: Τα συμμορφούμενα φορτία απεικονίζονται σε αναλογία 1/150, ενώ για τις υπόλοιπες παράμετρους οι αριθμοί που φαίνονται στο γράφημα είναι οι αυτούσιοι. Επίσης, τα μη συμμορφούμενα φορτία θεωρούνται φορτία τα οποία δεν επιτρέπεται η είσοδος τους στην δημοκρατία.

6. Φύση των κινδύνων που προέρχονται από τις μη συμμορφούμενες περιπτώσεις

Όλες οι μη συμμορφούμενες περιπτώσεις που αφορούσαν γενικά παραβάσεις της νομοθεσίας για τα τρόφιμα έτυχαν σφαιρικής αξιολόγησης και ταξινομήθηκαν στις πιο κάτω κατηγορίες:

α) Περιπτώσεις κατά τις οποίες κρίθηκε ότι δυνατό να υπήρχαν άμεσες συνέπειες στην υγεία των καταναλωτών, όπως είναι η εκδήλωση τροφικών δηλητηριάσεων.

β) Περιπτώσεις κατά τις οποίες κρίθηκε ότι οι συνέπειες στην υγεία των καταναλωτών ήταν σοβαρές αλλά έμμεσες και μακροπρόθεσμες, λόγω του εντοπισμού σε τρόφιμα περιβαλλοντικών ρυπαντών, υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων, απαγορευμένων πρόσθετων ουσιών.

γ) Περιπτώσεις κατά τις οποίες η επικινδυνότητα οφείλεται σε διαφορετικά αίτια όπως η μη τήρηση των καθορισμένων διαδικασιών βάσει των αρχών HACCP.

7. Ουσιαστικά αίτια των μη συμμορφώσεων

Κατά την άσκηση των επίσημων ελέγχων σε όλα τα στάδια της τροφικής αλυσίδας που περιελάμβανε τρόφιμα που παράγονται στην Κύπρο, διακινούνται μέσω του ενδοκοινοτικού εμπορίου ή εισάγονται από τρίτες χώρες έχουν διαπιστωθεί παραβάσεις της νομοθεσίας για τα τρόφιμα.

Μετά από αξιολόγηση των ευρημάτων των επισήμων ελέγχων προκύπτει το συμπέρασμα ότι, οι μη συμμορφώσεις οφείλονται κυρίως στα πιο κάτω αίτια:

7.1. Έλλειψη πληροφόρησης επιχειρηματιών τροφίμων:

Η κάποιου βαθμού ελλιπής πληροφόρηση των επιχειρηματιών οφείλεται κυρίως στους πιο κάτω λόγους:

α) Στο μέγεθος των επιχειρήσεων τροφίμων, όπου οι πλείστες από αυτές είναι οικογενειακές, πολύ μικρές, έχουν μικρό κύκλο εργασιών και οι διαχειριστές τους δεν έχουν την κατάλληλη προπαίδεια σε θέματα ασφάλειας και υγιεινής τροφίμων.

β) Οι επιχειρήσεις που βρίσκονται στα όρια των Τοπικών Αρχών των μεγαλύτερων Δήμων της Κύπρου ελέγχονται από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες των Δήμων αυτών, βάσει της υπογραφής πρωτοκόλλου μεταξύ του ΠΥΥ των Υγειονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας και του Γραμματέα της Ένωσης Δήμων ο οποίος εκπροσωπεί τους συνεργαζόμενους Δήμους. Η σχετική αδυναμία που αφορά την ελλιπή ενημέρωση των επιχειρηματιών οφείλεται εν μέρει στην ανεπαρκή στελέχωση των Υγειονομικών Υπηρεσιών των Δήμων καθώς και ότι το προσωπικό καλείται να διεκπεραιώσει σωρεία άλλων καθηκόντων πέραν της ασφάλειας τροφίμων.

7.2. Δυσχέρειες στην εκπαίδευση των χειριστών τροφίμων:

Το προσωπικό των μικρών επιχειρήσεων που απασχολούνται με την παροχή υπηρεσιών στην τουριστική βιομηχανία προέρχεται κυρίως από τρίτες χώρες και η απασχόληση του είναι βραχυπρόθεσμη με αποτέλεσμα να μη παρέχεται επαρκής χρόνος για την εκπαίδευση τους. Το απασχολούμενο προσωπικό προέρχεται από διάφορες Χώρες με αποτέλεσμα να παρατηρείται πρόβλημα στην επαρκή κατανόηση της γλώσσας διδασκαλίας. Η εκπαίδευση γίνεται κυρίως στη Ελληνική ή και Αγγλική γλώσσα και είναι δύσκολο για τα άτομα αυτά να κατανοήσουν πλήρως το περιεχόμενο των σεμιναρίων.

7.3. Οικονομικό κόστος για τους επιχειρηματίες:

Τα έξοδα τα οποία θα πρέπει να επωμισθούν οι επιχειρηματίες για να εκσυγχρονίσουν τις επιχειρήσεις τους, ώστε αυτές να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της νομοθεσίας είναι πολύ ψηλά και αποτρεπτικά, κυρίως για τους υπευθύνους των μικρών επιχειρήσεων. Για το λόγο αυτό οι βελτιώσεις γίνονται σταδιακά και χρειάζεται κάποια χρονική περίοδος προσαρμογής, μέχρι να καταστεί δυνατή η πλήρης συμμόρφωση τους.

8. Εσωτερικοί Έλεγχοι

Μέσα στα πλαίσια εφαρμογής του άρθρου 4.6 του κανονισμού (ΕΚ) αρ. 882/2004, ο Τομέας Εσωτερικού Ελέγχου πραγματοποίησε εσωτερικούς και εποπτικούς ελέγχους το 2018, με βάση τη νομική υποχρέωση που προκύπτει από την πιο πάνω νομοθεσία.

Κατά το 2018, πραγματοποιήθηκαν 15 συνολικά εσωτερικοί και εποπτικοί έλεγχοι, από τους οποίους οι 6 ήταν σε επαρχιακό επίπεδο και οι 9 σε τοπικό επίπεδο.

Οι προγραμματισμένοι εσωτερικοί έλεγχοι σε επαρχιακό επίπεδο, κάλυψαν τους πιο κάτω τομείς των επίσημων ελέγχων που διενεργούνται από τους Υγειονομικούς Λειτουργούς/ Επιθεωρητές :

1. Επίσημοι έλεγχοι σε εγκαταστάσεις επιχειρήσεων τροφίμων
2. Εφαρμογή Εθνικών προγραμμάτων δειγματοληψίας τροφίμων
3. Έλεγχος εισαγομένων τροφίμων
4. Παρακολούθηση του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές (RASFF)
5. Μέτρα επιβολής
6. Παράπονα καταναλωτών
7. Επιμόρφωση προσωπικού

Σε τοπικό επίπεδο διενεργήθηκαν 9 προγραμματισμένοι έλεγχοι, οι οποίοι κάλυψαν κυρίως τον τομέα του επίσημου ελέγχου των επιχειρήσεων τροφίμων, με βάση το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των Υγειονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας και των συνεργαζόμενων Δήμων, καθώς και τη διαδικασία εφαρμογής του Εθνικού προγράμματος δειγματοληψίας τροφίμων.

Ειδικότερα στην περίπτωση του Δήμου Πάφου στην έκθεση του Εξωτερικού Ελέγχου για το 2018 αναφέρονται τα ακόλουθα: Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, ο Δήμος Πάφου του οποίου είχαν αφαιρεθεί οι αρμοδιότητες για να ασκεί επίσημους ελέγχους το 2012, υπόβαλε ξανά αίτημα για να ασκεί και πάλι επίσημους ελέγχους. Έγινε έλεγχος στο Δήμο, υποβλήθηκαν εισηγήσεις και αναμένεται νέα ενημέρωση από τον Δήμο κατά πόσο έχουν υλοποιηθεί οι εισηγήσεις που υποβλήθηκαν.

Επίσης ο έλεγχος επεκτάθηκε και κάλυψε θέματα που αφορούν τη νομοθεσία για τα τρόφιμα, τα μέτρα επιβολής, τα παράπονα των καταναλωτών, τη διαφάνεια και αμεροληψία, την ίση μεταχείριση, την επιμόρφωση των Υγειονομικών Λειτουργών/Επιθεωρητών, καθώς και την υποδομή και τον απαιτούμενο εξοπλισμό που χρειάζεται για την αποτελεσματική διενέργεια των επισήμων ελέγχων.

Μέσα στα πλαίσια των εσωτερικών και εποπτικών ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν σε όλες τις επαρχίες και τους συνεργαζόμενους Δήμους, έγινε και επαλήθευση των διορθωτικών ενεργειών που λήφθηκαν, σε αδυναμίες που εντοπίστηκαν κατά τους προηγούμενους ελέγχους.

Με την ολοκλήρωση κάθε εσωτερικού ελέγχου τόσο σε επαρχιακό όσο και σε τοπικό επίπεδο διαβιβάζεται εμπειριστατωμένη έκθεση στον Προϊστάμενο Υγειονομικών Υπηρεσιών (ΠΥΥ). Σε κάθε περίπτωση που από τις εκθέσεις του τομέα εσωτερικού ελέγχου διαπιστώνονται οποιαδήποτε αδυναμίες, ελλείψεις ή κενά ο ΠΥΥ αποστέλλει επιστολή για λήψη συγκεκριμένων μέτρων για άρση των αδυναμιών και βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των επίσημων ελέγχων. Η επαλήθευση εφαρμογής των μέτρων γίνεται τόσο μέσω διοικητικών εποπτικών ελέγχων από τον ΠΥΥ όσο και μέσω των επανελέγχων του τομέα εσωτερικού ελέγχου.

Ετήσια Έκθεση του Τομέα Εσωτερικού Ελέγχου επισυνάπτεται, ως **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ (Α)**.

9. Ενέργειες για διασφάλιση αποτελεσματικότητας

Με βάση την αξιολόγηση των ευρημάτων των επίσημων ελέγχων και τον βαθμό επικινδυνότητας λαμβάνονται τα ανάλογα μέτρα επιβολής όπως πιο κάτω:

9.1. Ενέργειες που αφορούν τις επιχειρήσεις τροφίμων

α) Στα πλαίσια διεξαγωγής των επίσημων ελέγχων έχουν επιδοθεί συνολικά (1445) γραπτές γνωστοποιήσεις προς τους υπεύθυνους επιχειρήσεων τροφίμων, με τις οποίες εκλήθησαν εντός τακτής προθεσμίας να συμμορφωθούν με συγκεκριμένες πρόνοιες της νομοθεσίας για τα τρόφιμα.

Διευκρινίζεται δε ότι, για την συντριπτική πλειοψηφία των πιο πάνω περιπτώσεων μη συμμορφούμενων με την νομοθεσία για τις οποίες απεστάλησαν γραπτές γνωστοποιήσεις, μετά την παρέμβαση της Υπηρεσίας τελικά υπήρξε συμμόρφωση με τις παρατηρήσεις της και έτσι δεν κρίθηκε αναγκαία η λήψη περισσότερο δραστικών μέτρων επιβολής, περαιτέρω:

β) Σε (0) περιπτώσεις δόθηκαν γραπτές οδηγίες για απόσυρση / ανάκληση μη ασφαλών προϊόντων.

γ) Έχουν δοθεί (0) γραπτές οδηγίες για διόρθωση σήμανσης ή αλλαγής χρήσης προϊόντων, των οποίων η ποιότητα ήταν υποβαθμισμένη.

δ) Υπήρξαν (28) περιπτώσεις καταστροφής τροφίμων λόγω ακαταλληλότητας τους για ανθρώπινη κατανάλωση.

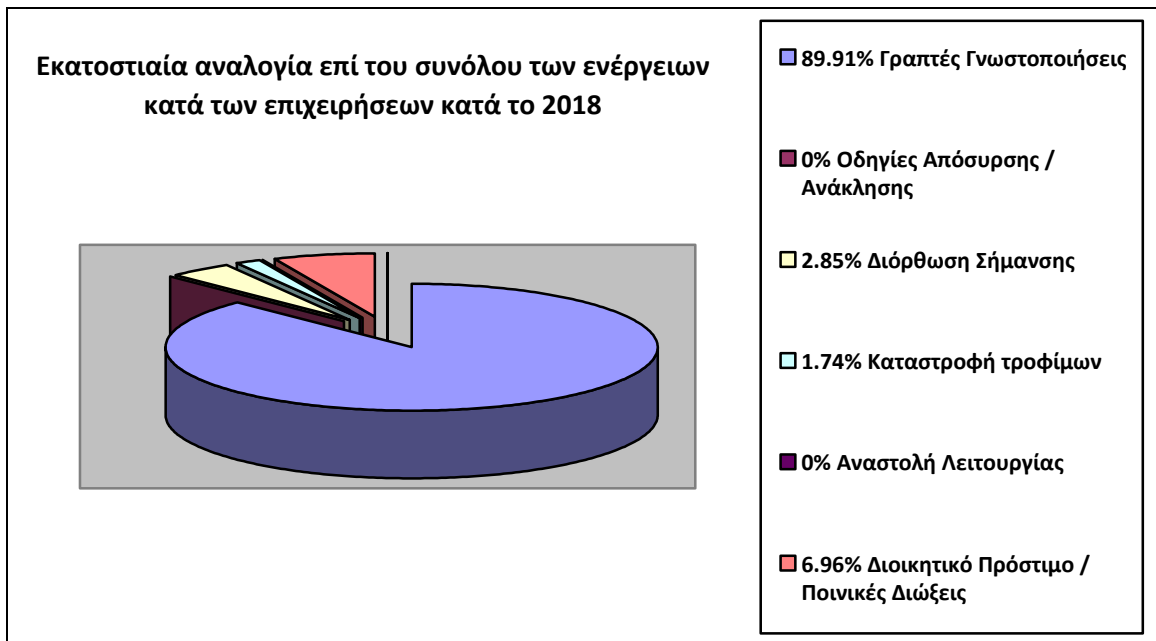
ε) Πραγματοποιήθηκε αναστολή της λειτουργίας (0) επιχειρήσεων τροφίμων, επειδή διαπιστώθηκαν σοβαρές παραβάσεις των προνοιών της νομοθεσίας για τα τρόφιμα που έθεταν σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία.

στ) Σε (112) περιπτώσεις υποβλήθηκε εισήγηση για επιβολή διοικητικού πρόστιμου και σε (6) περιπτώσεις υποβλήθηκε εισήγηση για λήψη δικαστικών μέτρων.

ζ) Από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες έχουν γίνει (12) ανακοινώσεις στα Μ.Μ.Ε. και αφορούσαν μη ασφαλή τρόφιμα για σκοπούς ενημέρωσης των καταναλωτών.

η) Επιπρόσθετα έχουν γίνει (8) ανακοινώσεις στα Μ.Μ.Ε. από τους επιχειρηματία/ες τροφίμων, υποχρέωση που προκύπτει από τον Κοινοτικό κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 178/2002.

Όλες οι διορθωτικές ενέργειες που έχουν γίνει κατά το 2018 παρατίθενται στον **πίνακα 6**.

9.2 Ενέργειες για τη διασφάλιση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας των επίσημων ελέγχων από τις αρμόδιες αρχές

Με σκοπό τη διασφάλιση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας των επίσημων ελέγχων έγιναν οι πιο κάτω ενέργειες:

α) Εκπαίδευση (επιμόρφωση και κατάρτιση) του προσωπικού πάνω στις μεθόδους και τεχνικές άσκησης επίσημων ελέγχων. Λεπτομερείς κατάσταση παρουσιάζεται στο συνημμένο **πίνακα 7**.

β) Παροχή όλων των αναγκαίων μέσων προς το προσωπικό που ασκεί επίσημους ελέγχους.

γ) Παροχή στο προσωπικό πρόσβασης σε διαπιστευμένα εργαστήρια (Γενικό Χημείο του Κράτους) για διενέργεια εργαστηριακών ελέγχων.

δ) Εξασφάλιση της αναγκαίας εξουσιοδότησης στο προσωπικό για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων του. Βάσει της εθνικής νομοθεσίας τα μέλη του προσωπικού που ασκούν επίσημους ελέγχους έχουν εξουσία εισόδου και άσκησης επίσημων ελέγχων σε όλες τις επιχειρήσεις τροφίμων.

ε) Από το 2010 οι Υγειονομικές Υπηρεσίες εφαρμόζουν μετά από σχετική πιστοποίηση Σύστημα Διαχείρισης της Ποιότητας με τις απαιτήσεις του διεθνούς προτύπου ISO 9001:2008, το οποίο εκτός των άλλων προβλέπει την τυποποίηση όλων των διαδικασιών και εντύπων που χρησιμοποιούνται κατά τη διεξαγωγή επίσημων ελέγχων ούτως ώστε να διασφαλίζεται η ομοιομορφία των ελέγχων στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

ζ) Αξιοποίηση των ευρημάτων του Εσωτερικού Ελέγχου για σκοπούς καλύτερης οργάνωσης και άσκησης των επισήμων ελέγχων.

9.3 Εκδόσεις Υγειονομικών Υπηρεσιών για ενημέρωση και επιμόρφωση των επιχειρηματιών τροφίμων:

Οι Υγειονομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, το 2018 μέσα στα πλαίσια προαγωγής της ασφάλειας τροφίμων και της αέναης προσπάθειας τους για ενημέρωση ή και επιμόρφωση των υπευθύνων των επιχειρήσεων τροφίμων αλλά και των χειριστών τροφίμων, ώστε να συμμορφώνονται με τους κανόνες υγιεινής και γενικά με την νομοθεσία τροφίμων, συνέχισαν να διαθέτουν δωρεάν σε κάθε ενδιαφερόμενο τους ακόλουθους οδηγούς υγιεινής καθώς και άλλο διαφωτιστικό υλικό:

- Οδηγός Υγιεινής Αρ.1 για τις επιχειρήσεις μαζικής εστίασης και ζαχαροπλαστικής (Τρίτη έκδοση, 2016)
- Οδηγός Υγιεινής Αρ.2 για αρτοποιεία και τις επιχειρήσεις διακίνησης και διάθεσης άρτου και προϊόντων αρτοποιίας (Δεύτερη έκδοση, 2010)
- Οδηγός Υγιεινής Αρ.3 για τις επιχειρήσεις αποθήκευσης και διανομής τροφίμων σε συνθήκες περιβάλλοντος, ψύξης ή κατάψυξης (Δεύτερη έκδοση, 2009)
- Οδηγός Υγιεινής Αρ.4 για τις επιχειρήσεις λιανικής πώλησης τροφίμων (Δεύτερη έκδοση, 2010)

- Οδηγός Υγιεινής Αρ.5 για επιχειρήσεις εμφιάλωσης νερού και διάθεσης νερού από βυτιοφόρα οχήματα και βυτία με κερματοδέκτες (Δεύτερη έκδοση, 2018)
- Οδηγός Υγιεινής Αρ.6 για Σχολικά Κυλικεία (Αναθεωρημένη επανέκδοση, 2018)
- Οδηγός Υγιεινής Αρ.7 για πωλητές τροφίμων στις λαϊκές αγορές (Αναθεωρημένη επανέκδοση, 2018)
- Οδηγός Υγιεινής Αρ.8 για επιχειρήσεις παραγωγής, διακίνησης και διάθεσης αναψυκτικών και χυμών
- Οδηγός Υγιεινής Αρ.9 για ανάκληση και ιχνηλασιμότητα των τροφίμων (Πρώτη έκδοση, 2010)
- Εγχειρίδιο: Εφαρμογή του συστήματος HACCP σε επιχειρήσεις επεξεργασίας και εμφιάλωσης μελιού
- Εγχειρίδιο: Εφαρμογή του συστήματος HACCP σε μικρές επιχειρήσεις
- Εγχειρίδιο: Οι περί Σήμανσης, Παρουσίασης και Διαφήμισης Τροφίμων (Γενικοί) Κανονισμοί του 2002 έως το 2005 (Πρώτη έκδοση, 2005)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1	ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 2018	T-Φ-085/2
-----------	--	-----------

Κατηγορία / Βαθμοί		ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ				ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ (ΟΛΟΚΛΗΡ. & ΜΕΡΙΚΟΙ) ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
		4	3	2	1		
		130-120	119-88	87-67	66-0		
ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΕΤΟΣ	Αριθμός επιχειρήσεων που έχουν επιθεωρηθεί 4 φορές ή περισσότερες	27	145	158	56	386	1544
	Αριθμός επιχειρήσεων που έχουν επιθεωρηθεί 3 φορές	24	763	667	255	1709	5127
	Αριθμός επιχειρήσεων που έχουν επιθεωρηθεί 2 φορές	98	519	2933	1967	5517	11034
	Αριθμός επιχειρήσεων που έχουν επιθεωρηθεί 1 φορά	18	352	804	3902	5076	5076
	Αριθμός επιχειρήσεων που δεν έχουν επιθεωρηθεί καθόλου	3	64	163	329	559	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ		170	1843	4725	6509	13247	22781

ΠΙΝΑΚΑΣ 2	ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΠΙΣΤΩΘΗΚΑΝ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 2018	T-Φ-086/2
------------------	---	------------------

Α/Α	Εθνικό Πρόγραμμα	Ολικός αριθμός	
		Δειγμάτων	Μη συμμορφώσεων*
2.1	Πρόγραμμα μικροβιολογικού ελέγχου τροφίμων (*σε περιπτώσεις λήψης πολλαπλών δειγμάτων για τον έλεγχο ενός τροφίμου, στις μη συμμορφώσεις να γίνεται αριθμητική αναφορά στο ακατάλληλο τρόφιμο και όχι στα δείγματα, για να αποφεύγεται η παραπλανητική αύξηση των ακατάλληλων δειγμάτων)	961	17
2.2	Πρόγραμμα ελέγχου πρόσθετων ουσιών και για ειδικές αναλύσεις	705	12
2.3	Πρόγραμμα ελέγχου υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων	352	16
2.4	Πρόγραμμα ελέγχου γενετικά τροποποιημένων τροφίμων	187	0
2.5	Πρόγραμμα ελέγχου υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα	204	3
2.6	Πρόγραμμα ελέγχου συμπληρωμάτων διατροφής	47	0
2.7	Πρόγραμμα ελέγχου για περιβαλλοντικούς ρύπους και φυσικών τοξινών	488	21
2.8	Πρόγραμμα ελέγχου για αλλεργιογόνες ουσίες	322	9
2.9	Πρόγραμμα ελέγχου για σύσταση ποιότητα και θρεπτική αξία τροφίμων	207	19
2.10	Πρόγραμμα ελέγχου Φ.Μ.Ν. και εμφιαλωμένων νερών	212	5
2.11	Νοθεία σε κρεατοπαρασκευάσματα ζώων DNA	64	3
2.12	Έλεγχος αυθεντικότητας τροφίμων και ποτών	71	9
ΣΥΝΟΛΟ		3820	114

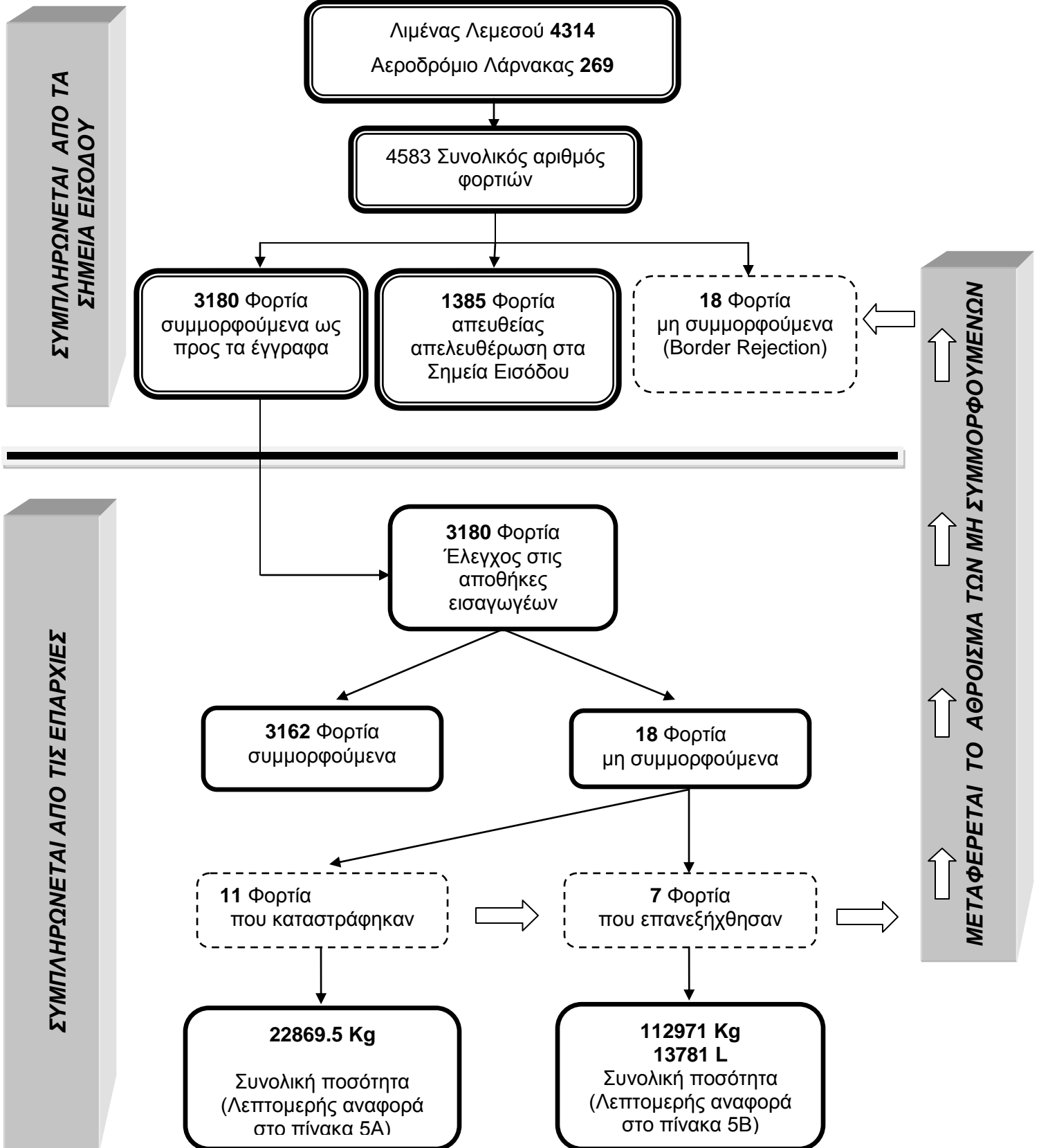
ΠΙΝΑΚΑΣ 3	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ (RASFF) ΓΙΑ ΤΟ 2018	T-Φ-087/4
-----------	---	-----------

A/A	Δραστηριότητα	Αριθμός
1	Σύνολο γνωστοποιήσεων που δημοσιεύθηκαν στο RASFF αξιολογήθηκαν και ανάλογα προωθήθηκαν στις συνεργαζόμενες υπηρεσίες	14120
1.1	Γνωστοποιήσεις τύπου «Alert»	1088
1.2	Γνωστοποιήσεις τύπου «Information Notification»	1150
1.3	Γνωστοποιήσεις τύπου «Border Rejection»	1386
1.4	Γνωστοποιήσεις τύπου «News»	12
1.5	Γνωστοποιήσεις τύπου «Additional Information»	10484
2	Σύνολο γνωστοποιήσεων που δημοσιεύθηκαν στο RASFF και αφορούσαν διανομή στην Κύπρο	50
3	Σύνολο γνωστοποιήσεων που δηλώθηκαν στο RASFF από την Κύπρο	21
3.1	Γνωστοποιήσεις που δηλώθηκαν από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες	16
3.2	Γνωστοποιήσεις που δηλώθηκαν από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες	5
3.3	Γνωστοποιήσεις που δηλώθηκαν από το Τμήμα Γεωργίας	0
4	Σύνολο γνωστοποιήσεων RASFF για τις οποίες δόθηκε απάντηση από την Κύπρο, ως γνωστοποιήσεις τύπου «Follow-Up»	64
4.1	Γνωστοποιήσεις που δηλώθηκαν από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες	53
4.2	Γνωστοποιήσεις που δηλώθηκαν από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες	11
4.3	Γνωστοποιήσεις που δηλώθηκαν από το Τμήμα Γεωργίας	0
5	Σύνολο ανακοινώσεων στα M.M.E.	20
5.1	Ανακοινώσεις από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες στα M.M.E. για ακατάλληλα τρόφιμα	12
5.2	Ανακοινώσεις από τους Υπεύθυνους Επιχειρήσεων Τροφίμων στα M.M.E. για ακατάλληλα τρόφιμα	8

ΠΙΝΑΚΑΣ 4	ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΠΙΣΤΩΘΗΚΑΝ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΕΠΙΣΗΜΟ ΕΛΕΓΧΟ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΤΟ 2018	T-Φ-088/2
------------------	---	------------------

A/A	Είδος μη συμμόρφωσης	Αριθμός μη συμμορφώσεων
4.1	Προαπαιτούμενα (κτηριακά / εγκαταστάσεις / εξοπλισμός κ.ά.)	30
4.2	Εφαρμογή αρχών HACCP	
4.3	Υλικά και αντικείμενα σε επαφή με τρόφιμα	
4.4	Πρώτες ύλες	
4.5	Τελικά προϊόντα	2
4.6	Ιχνηλασιμότητα	
4.7	Σήμανση	15
ΣΥΝΟΛΟ		47

ΠΙΝΑΚΑΣ 5Α	ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ 2018	T-Φ-090/1
-------------------	--	------------------

Φορτία Τροφίμων που καταστράφηκαν επειδή κρίθηκαν ακατάλληλα κατά τον έλεγχο στα σημεία εισόδου ή στις αποθήκες των εισαγωγέων

A/A	Είδος τροφίμου	Αιτία καταστροφής	Ποσότητα Kg/L
1	Μπαχαρικά	Φυτοφάρμακα	204 Kg
2	Ταχίνι	Μικροβιολογικό	720 Kg
3	Μπύρες, ζυμαρικά, ρύζι	Παρέλευση ελάχιστης διατηρησιμότητας	100 Kg
4	Ginger	Παρέλευση ελάχιστης διατηρησιμότητας	1500 Kg
5	Κατεψυγμένες Φράουλες	Φυτοφάρμακα	392.5 Kg
6	Λεμόνια	Φυτοφάρμακα	1080 Kg
7	Ρόδια	Φυτοφάρμακα	15596 Kg
8	Αμπελόφυλλα	Φυτοφάρμακα	576 Kg
9	Είδη Ζαχαροπλαστικής	Σαλμονέλα	80 Kg
10	Φυσικόψυχα	Αφλατοξίνες	139 Kg
11	Φυσικόψυχα	Αφλατοξίνες	2482 Kg
ΣΥΝΟΛΟ			22869.5 Kg

ΠΙΝΑΚΑΣ 5B	ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ 2018	T-Φ-091/1
-------------------	--	------------------

Φορτία τροφίμων που επενεξήχθησαν επειδή κρίθηκαν ως μη συμμορφούμενα κατά τον έλεγχο στα σημεία εισόδου ή στις αποθήκες των εισαγωγέων

A/A	Είδος τροφίμου	Αιτία μη συμμόρφωσης	Ποσότητα Kg/L
1	Φυσικόψυχα	Αφλατοξίνες	26000 Kg
2	Φυσικόψυχα	Αφλατοξίνες	26000 Kg
3	Φυσικόψυχα	Αφλατοξίνες	8016 Kg
4	Φοινίκια	Ποιοτικά χαρακτηριστικά	15500 Kg
5	Ενεργειακά Ποτά	Πρόσθετα	13781 L
6	Σησάμι	Σαλμονέλα	18455 Kg
7	Σησάμι	Σαλμονέλα	19000 Kg
ΣΥΝΟΛΟ			112971 Kg 13781 L

ΠΙΝΑΚΑΣ 6	ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΑΝ ΚΑΤΑ ΤΟ 2018 ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΕΩΝ	ΤΦ-092/1
------------------	---	-----------------

Διορθωτικές ενέργειες		Αριθμός περιπτώσεων αποστολής προειδοποιητικών επιστολών	Αριθμός περιπτώσεων με εισήγηση για επιβολή διοικητικού πρόστιμου	Αριθμός περιπτώσεων με εισήγηση για λήψη δικαστικών μέτρων	Αριθμός περιπτώσεων αναστολής λειτουργίας επιχειρήσεων τροφίμων	Αριθμός περιπτώσεων απόσυρσης τροφίμων από την αγορά	Αριθμός περιπτώσεων καταστροφής τροφίμων	Αριθμός περιπτώσεων επανεξαγωγής τροφίμων	Αριθμός περιπτώσεων γραπτών οδηγιών για διόρθωση σήμανσης ή αλλαγής χρήσης προϊόντος
Μη συμμορφώσεις									
6.1	Κατά τον επίσημο έλεγχο σε επιχειρήσεις τροφίμων	1424	44	3	0	0	8	0	0
6.2.	Μετά από δειγματοληψίες τροφίμων ή υλικών και αντικειμένων σε επαφή με τρόφιμα	21	68	3	0	0	9	0	0
6.3	Κατά τον έλεγχο εισαγόμενων τροφίμων	0	0	0	0	0	11	7	0
ΣΥΝΟΛΟ		1445	112	6	0	0	28	7	0

ΠΙΝΑΚΑΣ 7	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΣΗΜΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 2018	T-Φ-093/1
------------------	---	------------------

Θέμα Εκπαίδευσης	Περίοδος	Εκπαίδευση εκτός Κύπρου	Εκπαίδευση εντός Κύπρου	Αριθμός Λειτουργών
Control of contaminants in Feed and Food Course 1 Basic - Better Training for Safer Food (EU)	20-23/3/2018	√		1
Control of contaminants in Feed and Food Course 2 - Better Training for Safer Food (EU)	17-20/4/2018	√		2
eLearning Course on Principles of Hazard Analysis and Critical Control Point audits (HACCP) -Better Training for Safer Food (EU)	8 ώρες την περίοδο 01.06.2018 - 10.09.2018		√	11(περιλαμβάνει και Λειτουργό των Δήμων)
eLearning Module - Food Contact Materials Rules -Better Training for Safer Food (EU)	8 ώρες την περίοδο 01.06.2018 - 10.09.2018		√	8
eLearning Module on the Rapid Alert System for Food and Feed -Better Training for Safer Food (EU)	8 ώρες την περίοδο 01.06.2018 - 10.09.2018		√	6
Food Contact Materials «the control of food contact materials, their use and marketing» - Better Training for Safer Food (EU)	Διεξήχθη σε 2 τετραήμερες περιόδους εντός του 2018 17-20/12/2018, 20-23/11/2018	√		2
Food Fraud Course A New Investigation Techniques -Better Training for Safer Food (EU)	Διεξήχθη σε 2 τετραήμερες περιόδους εντός του 2018 10-13/12/2018, 24-27/09/2018	√		2
Food Fraud Course B1 – Control staff on e-commerce of food – Standard level -Better Training for Safer Food (EU)	11-14/06/2018	√		1
Food Fraud Course B2 – Control staff on e-commerce of food – Advanced level -Better Training For Safer Food (EU)	19-22/11/2018	√		1
Food Hygiene and Flexibility -Better Training for Safer Food (EU)	Διεξήχθη σε 2 πενθήμερες περιόδους εντός του 2018 15-19/10/2018, 24-28/09/2018	√		2
Food Hygiene at primary production of Food of non-animal origin -Better Training For Safer Food (EU)	26/2 - 2/3/2018	√		1
Food-borne outbreaks investigation- Preparedness and management of foodborne outbreaks -Better Training for Safer Food (EU)	17-20/04/2018	√		1
HACCP - auditing general hygiene requirements and control procedures based on the HACCP principles developed by FBOs - Better Training for Safer Food (EU)	Διεξήχθη σε 2 πενθήμερες περιόδους εντός του 2018 03-07/12/2018, 08-12/10/2018	√		2

International Atomic Agency training	17-21/12/2018	√		1
SHIPSAN EU Healthy Gateways - Grant Agreement Number: 801493 Preparedness and Joint action at points of entry (ports, airports, ground crossings) -Kick-Off meeting	12-14/06/2018	√		1
Trade Control and Expert System (TRACES) BTSF TRACES use at import of feed and food of non-animal origin -Better Training For Safer Food (EU)	18-21/09/2018	√		2
Workshop on Internet Sales of Food -Better Training for Safer Food (EU)	02-04/10/2018	√		1
Απάτη - νοθεία στα τρόφιμα (Food Fraud - EMA -Δόλιες πρακτικές- Τεχνικές ανίχνευσης νοθείας –VACCP) - ΕΦΕΤ	14-16/11/2018	√		2
Αποτελεσματική Διαχείριση Διαφωνιών και Συγκρούσεων	03-05/12/2018		√	3
Διενέργεια ελέγχων για σκοπούς εφαρμογής του περί Προστασίας της Υγείας (Έλεγχος του Καπνίσματος) Νόμου του 2017 - Υγειονομικές Υπηρεσίες			√	20 άτομα (9 από Υγειονομικές Υπηρεσίες+ 5 Λειτουργούς Δήμων Υπηρεσίες+ 6 από Τροχονόμους/ Εργάτες από Δήμους)
Επιστημονική Ημερίδα Παρουσίασης των ψυχομετρικών εργαλείων των ΥΚΕ στο πλαίσιο της αναβάθμισης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών			√	1
Εκπαίδευση στο ηλεκτρονικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής TRACES - Τμήμα Γεωργίας/Ευρωπαϊκή Επιτροπή			√	6
ΣΥΝΟΛΟ		15	7	77